

İşletme Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Doğu Akdeniz Üniversitesi Örneği

Akif İsrailov

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Ağustos 2020
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin İşletme Yönetimi Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Melek Şule Aker
İşletme Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından İşletme Yönetimi Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Prof. Dr. Sami Fethi
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Sami Fethi

2. Doç. Dr. Dilber Çağlar

3. Yrd. Doç. Dr. Mehmet İslamoğlu

ÖZ

Çalışmanın temel amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki (KKTC) Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin (DAÜ) İşletme ve Ekonomi Fakültesinde lisans ve yüksek lisans programlarında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini ortaya çıkarmaktır. Bu çalışma, ayrıca elde edilen sonuçlar doğrultusunda Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde idari kadrolarda görev alan yöneticilere elde edeceği bulgular ışığında önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın evreni Doğu Akdeniz Üniversitesi, İşletme ve Ekonomi fakültesinde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklemini ise 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı içerisinde uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 114 öğrenci oluşturmuştur. Bu çalışmada, Kolmogrov-Smirnov, Shapiro-Wilk, Man-Whitney U testi, (bağımsız t testi) ve Kruskal Wallis H testi (tek yönlü Anova analizi) uygulanmıştır.

Elde edilen neticeler, işletme ile bankacılık finans ve işletme ile ekonomi öğrencileri arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Başka bir deyişle işletme bölümünde eğitim gören öğrencilerin ekonomi-sosyal merkezli mesleki kaygı düzeyleri bankacılık finans ve ekonomi öğrencilerine göre daha düşüktür.

Anahtar Kelimeler: Mesleki kaygı, K.K.T.C Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kolmogrov-Smirnov, Shapiro-Wilk, Man-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi.

ABSTRACT

The aim of the current thesis is to examine and determine the professional anxiety levels of senior students studying in the undergraduate and graduate programs of the Eastern Mediterranean University (EMU) Business Administration Department in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC). Furthermore, with the light of the results, the present study aims to make suggestions as well as recommendations for the administrators of the Eastern Mediterranean University.

The population of the research constituted from the students studying in the Faculty of Economics, Eastern Mediterranean University. Besides of this it could be lamanted that 114 was constituted the sample of the research that selected throughconvinient sampling method during 2019-2020 academic year. In this study, Kolmogrov-Smirnov, Shapiro-Wilk, Man-Whitney U test, (independent t test) and Kruskal Wallis H test (one-way Anova analysis) were conducted to interpret the findings of the study.

In the light of the results obtained, it has shown that there is a significant difference between business and banking finance and business and economics students. In other words, the students who are educated in business administration have lower economical-social centered professional anxiety levels compared to banking, finance and economics students.

Keywords: Occupational Anxiety, TRNC Eastern Mediterranean University, Kolmogrov-Smirnov, Shapiro-Wilk, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis.

TEŞEKKÜR

Sadece Yüksek Lisans dönemi boyunca değil yaşamım boyunca bana desteklerini esirgemeyen kıymetli aileme ve tezimin daha iyi olması için değerli görüşlerini benimle paylaşan sevgili danışmanım Prof. Dr. Sami Fethi'ye teşekkürü bir borçbilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
KISALTMALAR	ix
TABLO LİSTESİ	x
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Araştırmanın Amacı	3
1.3 Araştırmanın Önemi	3
1.4 Çalışmanın Hipotezleri	4
1.5 Çalışmanın Sınırlılıkları	5
1.6 Çalışmanın Sayıltıları	5
1.7 Çalışmanın Metod ve Yöntemleri	5
1.8 Çalışmanın Yapısı	6
2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Kaygı Kavramı	7
2.2 Kaygı Kuramları	10
2.2.1 Psikoanalitik Yaklaşımına Göre Kaygı Kavramı	10
2.2.2 Varoluşçu Yaklaşımına Göre Kaygı	12
2.2.3 Davranışçı Kurama Göre Kaygı	13
2.2.4 Bilişsel Yaklaşımına Göre Kaygı	13
2.2.5 Speilberger'e Göre Kaygı	14
2.3 Kaygının Belirtileri	15

2.3.1 Kaygının Fiziksel Belirtileri	15
2.3.2 Kaygının Psikolojik Belirtileri.....	16
2.3.3 Kaygının Zihinsel Belirtileri.....	16
2.3.4 Kaygının Davranışsal Belirtileri	17
2.4 Kaygı Seviyesine Yön Veren Faktörler.....	17
2.4.1 Kişilik Yapısı	17
2.4.2 Aile Tipi.....	18
2.4.3 Başarı Düzeyi.....	18
2.4.4 Cinsiyet	19
2.4.5 Sosyo-ekonomik Durum	19
2.4.6 Yaş	19
2.4.7 Ebeveynlerin Tahsil Düzeyi.....	20
2.4.8 Anne-Babaların Meslek Durumu.....	20
2.4.9 Kardeş Sayısı	21
2.5 Örgütlerde Kaygıya Yol Açan Faktörler	22
2.6 Mesleki Kaygı Kavramına Bakış	24
2.7 İlgili Çalışmalar	26
3 ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	30
3.1 Araştırma Modeli	30
3.2 Çalışmanın Evreni ve Örneklemi	31
3.3 Veri Toplama Araçları.....	32
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu.....	32
3.3.2 Mesleki Kaygı Ölçeği	32
3.4 Verilerin Analizi.....	33
4 BULGULAR VE YORUMLAR.....	34

4.1 Katılımcıların Tanımlayıcı Bilgilerine İlişkin Bulgular	34
4.2 Araştırmanın İç Tutarlılık- Güvenirlilik Analizi	36
4.3 Araştırmanın Betimsel Analizleri.....	36
4.4 Çalışmanın Normallik Analizi.....	39
5 TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
5.1 Tartışma.....	57
5.2 Sonuç.....	61
5.3 Öneriler.....	64
5.3.1 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	64
5.3.2 İleride Yapılacak Benzer Çalışmalara İlişkin Öneriler	65
KAYNAKLAR	67
EKLER.....	77
Ek 1: Etik Başvuru Formu.....	78
Ek 2: Anket Soruları.....	86

KISALTMALAR

DAÜ	Doğu Akdeniz Üniversitesi
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
N	Sayı
P	Anlamlılık Değeri
SD	Serbestlik Derecesi
SO	Sıra Ortalaması
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
ST	Sıra Toplamı
U	U Değeri
X ²	Ki Kare Değeri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmanın Tanımlayıcı Bilgilerine İlişkin Bulgular.....	34
Tablo 2: Mesleki Kaygı Ölçeğinin Cronbach Alpha Analizi Sonucu.....	36
Tablo 3: Mesleki Kaygı Boyutlarının Betimsel Analizi	37
Tablo 4: Çalışmanın Maddeler Bazında Betimsel Analiz Neticeleri	38
Tablo 5: Mesleki Kaygı Normallik Testi	40
Tablo 6: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları	41
Tablo 7: Katılımcıların Yaşlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyi Test Sonuçları	42
Tablo 8: Katılımcıların Eğitim Kademelerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları	43
Tablo 9: Katılımcıların geçmiş iş tecrübelerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları	44
Tablo 10: Katılımcıların Eğitim Gördükleri Bölümü Seçme Nedenlerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları	45
Tablo 11: Katılımcıların Eğitim Gördükleri Bölümden Mezun Olan Yakınlarının Olup Olmadığına Göre Mesleki Kaygı Düzeyi Test Sonuçları	46
Tablo 12: Katılımcıların Baba Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları.....	48
Tablo 13: Katılımcıların Anne Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyi Test Sonuçları	50
Tablo 14: Katılımcıların Kardeş Sayılarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları	52

Tablo 15: Katılımcıların Aile Yapılarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları	53
Tablo 16: Katılımcıların Eğitim Aldıkları Bölüme Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları.....	54

Bölüm 1

GİRİŞ

Uludağ, Taşdöven ve Sönmez (2014) yapmış oldukları çalışmalarında insanoğlunun yaşamını idame ettirmek için ünvana gereksinim duyduğunu ve bu ünvanın ise meslek olarak isimlendirildiğini ifade etmişlerdir.

Diğer yandan Tümerdem (2007) bireylerin mesleğe sahip olabilmeleri için akademik yaşamları boyunca birçok eğitim aldıklarına değinerek bu eğitimlerin en önemlileri arasında üniversite eğitiminin olduğuna dikkat çekmiştir. Araştırmacı, yüksek tahsil dönemi boyunca fertlerin çeşitli endişeler duyduğunu ifade ederek özellikle üniversite son sınıfa devam eden bireylerin kaygı düzeylerinin üst düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu tür kaygıların nedeni araştırıldığı zaman mesleki kaygı kavramı ortaya çıkmaktadır. Daha geniş bir ifade ile, fertlerin üniversite yaşamları sonrasında kariyerlerine ilişkin neler yapabileceklerinin netleşmemesi (Doğan ve Çoban) ya da işsiz kalma duygusu yaşamalarıdır. İşsizlik kavramı temel olarak ekonomik büyümeyi sekteye uğratan bir unsur olarak görülsede aynı zamanda beraberinde çeşitli toplumsal ve bireysel problemleri de getirmektedir (Ayyıldız, 2015). Öte yandan işsizliğin ruhsal çökkünlüğü de tetiklediği yadsınamaz bir gerçektir. Kaygı kavramının işsizliğin önemli bir ürünü olduğunu ifade etmek mümkündür (Spielberger, 1972). Süphesiz fertler, herhangi bir meslek dalında efor sarfederler ve emeklerinin karşılığında kazanç elde ederler. Diğer taraftan, çalışma hayatında yer alan bireylerin özgüven düzeyleri yükselmektedir. Ancak bireylerin sahip oldukları tüm hasletlere rağmen işsiz kalmaları onlarda yıkıma neden olarak

kendilerini değersiz ve anlamsız hissetmelerine yol açmaktadır (Üngören ve Ehtiyar, 2009).

1.1 Problem Durumu

İnsanoğlu sosyal bir varlık olarak nitelendirilmektedir. İnsanlar, yaşamlarında karşı karşıya kaldıkları olaylara belli ölçülerde reaksiyon göstermektedirler. Bu reaksiyonlardan biri de kaygıdır. Fertler, kaygılandıkları dönemlerde etraflarında meydana gelen olaylarla çoğunlukla mücadele etmekte güçlük çekmekte ve endişeli bir ruh hali taşımaktadırlar.

Bireyler, hayatlarının belli başlı aşamalarında kaygı duyumsamaktadırlar. Burada önemli olan duyumsanan kaygının şiddeti ve düzeyidir. Fertlerin şiddetli kaygı duyumsamasının bir nedeni de geleceğe yönelik endişeleridir. Fertler, tahsil yaşamları boyunca sürekli bir telaş ve yarış içindedirler. Meşakkatli bir süreçten sonra üniversiteye yerleşen bireylerde kaygı devam etmektedir. Bilhassa üniversite öğrenimlerinin sonlarına yaklaşan bireylerde öğrenim gördükleri alana yönelik iş bulma, kariyer sahibi olma gibi gelecek kaygılarının arttığı bildirilmektedir (Çakmak ve Hevedanlı, 2005).

Diğer taraftan geleceğin belirgin olmaması da kaygıyı tetikleyen önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Geleceğe yönelik telaş ya da kaygı bilhassa gen ç nesil üzerinde gerilime ve karamsar düşünmeye neden olmaktadır. Bu durum özellikle üniversiteden mezun olma aşamasında olan fertlerde daha yoğun bir biçimde hissedilmektedir (Alaosman, 2019).

İşsizlik oranında yeni nesilin oldukça büyük bir paya sahip olması gen ç bireylerin kaygı düzeylerinin artmasına ve umutsuzluk yaşamalarına neden olmaktadır. Özellikle üniversite son sınıf öğrencilerinin geleceğe yönelik kaygı duydukları ve istihdam endişelerinin arttığı görülmektedir (Koç ve Polat, 2006).Söz

konusu kaygının kaynağı derinlemesine araştırıldığında, mesleki kaygı kavramının ön plana çıktığı görülmektedir. Birçok üniversite son sınıf öğrencisi kariyerleri ile alakalı planlama yaparken iş bulma kaygıları ortaya çıkmaktadır. Genç nüfusunun fazla olduğu ülkemizde mesleğe yönelik kaygılar günden güne artmaktadır.

İlgili alanyazındaki araştırmaların birçoğunda öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini ele alan çeşitli araştırmalar yapılmasına karşın İşletme ve Ekonomi Fakültesine bağlı bölümlerde gerek lisans gerekse yüksek lisans eğitimlerine devam eden öğrenciler üzerine böylesi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ülkemizde turizm, bankacılık, sigortacılık ve inşaat sektörleri lokomotif sektörler olarak bilinmektedir. Söz konusu sektörler önemli oranda İşletme ve Ekonomi Fakültesine bağlı bölümlerden mezun olan bireyleri istihdam etmektedirler. Dolayısı ile İşletme ve Ekonomi Fakültesi'ne bağlı bölümlerin son sınıflarında lisans ya da yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin mesleki kaygı kavramına yönelik bakış açılarının irdelenmesi ve tespit edilmesi lokomotif sektörlerin sekteye uğramasını engellemede ve gelişiminde önemli rol oynayacaktır

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ilgili fakültenin bağlı programlarında eğitimlerini sürdüren son dönemlerini okuyan öğrencilerinin meslek ile ilgili endişelerini farklı sosyo-demografik değişkenler ışığında ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Ayrıca, çıkan bulgular ışığında ise Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde idari kadrolarda görev alan yöneticilere elde edeceği bulgularla önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.

1.3 Araştırmanın Önemi

İşletme bölümü, lider yöneticilerin yetişmesinde önemli rol oynamaktadır. Lider yöneticiler, işgörenleri motive etmede, örgütle alakalı kararların alınmasında; çalışanlara bu kararların aktarılmasında, örgütsel hedeflerin oluşturulmasında ve

işgörenlerin bu hedefler doğrultusunda organize edilmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Bu çerçeveden bakıldığında; işletme dalından mezun olan ve liderlik ve yöneticilik becerileri ile donatılmış bireylerin örgütlerin karlılığında rolü büyüktür. Söz konusu bireylerin meslekleri ile ilgili kaygılarının olması kendilerinin ve görev aldıkları örgütün performansını olumsuz etkilemektedir. Literatürde bu eksiklikten dolayı bu araştırmanın ulaşacağı sonuçlarla söz konusu fakültenin lisans ve lisans üstü programlarının şekillendirerek sağlanacak olan eğitim ve öğretimin daha kaliteli olmasına ve gelecekte yapılacak benzer araştırmalara klavuzluk edeceği düşünülmektedir.

1.4 Çalışmanın Hipotezleri

Çalışmanın Hipotezlerine aşağıda yer verilmiştir.

H1. Katılımcılar, cinsiyetlerine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H2. Katılımcılar, yaş aralıklarına göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H3. Katılımcılar, eğitim kademelerine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H4. Katılımcılar, geçmiş iş tecrübelerine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H5. Katılımcılar, eğitim görülen alanı seçme nedenine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H6. Katılımcılar, eğitim görülen bölümden mezun yakına sahip olma durumuna göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H7. Katılımcılar, babalarının eğitim durumlarına göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H8. Katılımcılar, annelerinin eğitim durumlarına göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H9. Katılımcılar, kardeş sayılarına göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H10. Katılımcılar, aile yapılarına göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

H11. Katılımcıların eğitim gördükleri bölüme göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar.

1.5 Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın sınırlılıklarına aşağıda yer verilmiştir.

- Çalışmanın örnekleme, 2019-2020 eğitim öğretim yılı boyunca ilgili üniversitenin ilgili fakültesinde eğitim ve öğretimlerini sürdüren katılımcılarla sınırlıdır.
- Pandemi süresince veri toplamada çeşitli güçlükler yaşanmıştır. Örneğin öğrencilerin örgün eğitimden uzaktan eğitime geçiş yapması araştırmacının veri toplama aşamasını güçleştirmiştir. Bu yüzden, veri toplama aşamasında araştırmacının katılımcılara anlamadıkları soruları izahat edememesinden dolayı bazı anketler eksik doldurulmuştur. Bu sebepten dolayı veri toplama aşaması çalışma takviminde öngörülenden daha uzun sürmüştür.

1.6 Çalışmanın Sayıtları

Çalışmaya katkıda bulunan katılımcıların vermiş oldukları cevaplarda içten ve samimi davrandıkları varsayılmıştır.

1.7 Çalışmanın Metod ve Yöntemleri

Bu çalışmada hedefteki amaçlara ulaşip ampirik açıdan değerlendirebilmemiz için Güvenilirlik analizi, Normallik Analizi, Kolmogrov-

Smirnov, Shapiro-Wilk, Man-Whitney U testi, (bağımsız t testi) ve Kruskal Wallis H testi (tek yönlü Anova analizi) uygulanmıştır.

1.8 Çalışmanın Yapısı

Çalışmanın ikinci bölümünde ilgili literatür taranarak, mesleki kaygı düzeylerini inceleme konusu ile ilgili bilgi verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde yöntem kısmından söz edilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar kısmı yer almaktadır. Beşinci bölümde ise sonuçlar kısmı ve son olarak altıncı bölümde ise öneriler kısmı bulunmaktadır.

Bölüm 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde kaygı, mesleki kaygı kavramlarına ilişkin kavramsal boyutlara ve mesleki kaygı ile alakalı yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Kaygı Kavramı

Kaygı sözcüğü çağımızda farklı dalları kapsamına dahil etmektedir. Bu dallar arasında felsefe ve psikoloji yer almaktadır. Kaygı kavram olarak “anxietas” sözcüğünden türetilmiştir olup dilimizde telaş, korku ve merak şeklinde tanımlanmaktadır.

Diğer yandan kaygı kavramı bireylerin ruhsal durumlarını açıklayan bir kavram olarak kabul edilmektedir. Kavram ilk kez Freud tarafından egonun bir parçası olarak tarif edilmiştir ve gerçekte fertlerdeki egonun esasen kaygı kavramının merkezini oluşturduğunu belirterek kaygıyı, egonun tehlikeli olguları betimlemesi sonucunda oluşan durumlara bağlamıştır (Sümer, 2008). Freud (1969) kavramdan; değişik zamanlarda ve çeşitli mekanlarda gelişen olumsuz duyguların toplamı biçiminde bahsetmiştir. Spielberg (1972) kavramı bireylerde gerginliğe, düş kırıklığına neden olan bir olgu şeklinde tarif etmiştir.

Geçmişten günümüze kaygı kavramı farklı araştırmacılar tarafından değişik biçimlerde tarif edilmiştir. Budak (2000) yapmış olduğu araştırmasında kaygı kavramını, bireylerin tehlike korkusuna bağlı olarak yaşamış oldukları tedirginliğin bir yansıması şeklinde ifade etmiştir. Dağ (1999) kavramı açıklarken fertlerin

yaşadıkları korku ve yalnızlık olgularına odaklanmış ve fertlerin kuruntulu bir ruh halinde olduklarını belirtmiştir. Çabi ve Yalçınalp (2013) kaygı kavramından; fertlerde tasa, merak ve üzüntü duygularını besleyen düşünce şeklinde bahsetmişlerdir. Diğer yandan, Erbaş (2000) araştırmasında kavramı, bireylerde hedef ya da isteklerine erişemeyeceklerini düşündükleri durumlarda ortaya çıkan ve onlarda telaşa neden olan duygu durumu şeklinde açıklamıştır. Kaygı alanında çeşitli çalışmalar yaparak literatüre katkıda bulunan araştırmacılardan biri de Scovel'dir. Scovel (1978) fertlerin yaşamları boyunca kendilerini tehlike altına atabilecek olay ya da durumlarla karşı karşıya kaldıklarında kendilerini huzursuz ve telaşlı hissettiklerine değinmiştir. Araştırmacıya göre kaygı duyumsanan huzursuzluğun ve telaşın çıktısıdır.

Tektaş (2014) kaygıdan fertlerin karşı karşıya kaldıkları tehlikeli durumlarla başatmesinde kendisine yardımcı olan etkenlerin ürünü olarak bahsetmiştir. Bir başka araştırmacı Tural (2006) kaygıyı; normal olmayan yollardan, sebepsiz yere ortaya çıkan tedirginlikle birlikte somatik semptomları da içeren korku hali şeklinde tanımlamıştır. Araştırmacı, kaygı yaşayan bireylerin kendilerine kötü bişey olacakmış gibi bir korku halinde olduğuna ve endişe ettiklerine değinmiştir. Cüceloğlu (1994) kaygı kavramının tarif edilmesinin güçlüğüne dikkat çekmiş, kavramın üzüntü, korku, sıkıntı, başarısızlık hissi, sonuçları kestirememe, çaresizlik, yargılanma gibi belli başlı heyecan olgularının tümünü ya da birkaçını kapsamına aldığına değinmiştir. Kaygı en yalın ifade ile fertlerin sonucunu hesaplayamadıkları olaylar ya da mücadele etmede güçlük yaşayacakları tehditler karşısında hissettikleri olumsuz duyguların bütünüdür (Canbaz, Sünter, Aker ve Pekşen, 2007).

Diğer yandan belli başlı araştırmacılar kaygı kavramının korku ile benzerlik gösterdiğine değinerek aralarındaki farkı açıklamaya çalışmışlardır. Örneğin Yücel (2003) korkunun nedeni öngörülebilir hallerde ortaya çıktığına dikkat çekerken, kaygının ise korkuya sebep olmayacak olayların hissiyatına bazı bireylerde korku oluşturması şeklinde gelişen tepki ve endişe (Koç, 2004) biçiminde doğduğu ifade edilmektedir. Gerçekte kaygı ve korku kavramları hala net bir şekilde birbirlerinden ayrıştırılamamıştır (Çapkın, 2011). Korku ve kaygı arasındaki ayırım farklı ekollerle anlatılmaya çalışılmıştır. Örneğin Pavlovcu ekolde kaygı ve korku kavramları birbirlerinin eş anlamlısı olarak kabul edilirken, Psikanalist ekolde korku, bireyleri gerçek anlamda tehdit altına alan tehlikeye yönelik gösterilen reaksiyon, kaygı ise kontrol dışı oluşan ve içgüdeye bağlı olarak gelişen bir tepki olarak görülmektedir (Çapkın, 2011). Diğer yandan, Öktem (1981) bazı durumlarda bireylerin kaygı ve korku duygularını aynı anda yaşadığına dikkat çekmiştir. Öte yandan, Cüceloğlu (1994) yapmış olduğu araştırmada kaygı ve korku arasındaki farklılıkları üç temel kriter ışığında ifade etmiştir. Bu kriterleri ise kaynak, şiddet ve süre şeklinde sıralamıştır. Söz konusu kriterlerin açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir.

- **Kaynak:** Korkuyu tetikleyen kaynaklar açık ve nettir. Fakat kaygıya sebebiyet veren kaynaklar net değildir.
- **Şiddet:** Korku kavramının şiddet düzeyi kaygı kavramı ile karşılaştırıldığında korkunun şiddet düzeyi daha üst seviyede seyretmektedir.
- **Süre:** Korku, kaygıdan daha kısa sürmektedir.

Araştırmacılar yapmış oldukları çalışmalarda kavramın olumlu ve olumsuz yanlarına da değinmişlerdir. Kaygının olumsuz yanları; mantığa uygun olmaması ve ussal faaliyetleri (düşünceleri) rahatsız etmesidir. Olumlu yanları ise; fertleri onlarda korku uyandıran olgularla karşılaşmaları halinde ikaz ederek gerekli önlemleri

almalarına ve böylelikle onların daha mutlu ve başarılı olmalarına yardımcı olmasıdır (Manav, 2011).

2.2 Kaygı Kuramları

Çalışmanın bu kısmında kaygı kuramlarına yer verilmiştir. Bu çalışmada Psikonaltik Yaklaşım Göre Kaygı, Varoluşçu Yaklaşım Göre kaygı, Davranışçı Kurama Göre Kaygı ve son olarak Spielberger'e göre kaygıdan bahsedilmiştir.

2.2.1 Psikoanalitik Yaklaşım Göre Kaygı Kavramı

Söz konusu yaklaşım, kaygının insan hayatında doğumdan ölüme kadar yer aldığı altını çizmektedir (Çapkın, 2011). Psikonaltik yaklaşımda ego; id ve superego arasındaki çatışmayı simgelerken, kaygı kavramı fertler tarafından hoş olmayan durum ya da onlarda acıya neden olan duygusal bir yaşantı şeklinde tarif edilmektedir. Psikoanalitik Yaklaşım göre dürtü çatışması kaygıya neden olabilir. Başka bir deyişle kaygı kavramı üst benlik ve alt benlik olgularına odaklanmıştır. Alt benlik; haz alma prensibi doğrultusunda doyum isteyen dürtüleri kapsamına alır. Üst benlik ise gerçekleri merkezine dahil etmektedir ve alt benlikteki doyum isteyen dürtüleri engellemeye çalışmaktadır. Benlik üst benlik ve alt benlik arasındaki uyumsuzluğu çözmeye çalışır (Çapkın, 2011). Benliğin, üst benlik ve alt benlik arasındaki çatışmayı çözememesi halinde kaygılar ortaya çıkmaktadır. Bu tür kaygılar “serbest yüzen kaygı” şeklinde ifade edilmektedir. Diğer yandan Psikoanalitik Kuram'ın parçası olarak kabul edilen Ortodoks Psikoanalitik Kuram; kaygının iki evresi olduğuna dikkat çekmektedir. Bu evreler; birincil ve ikincil evre şeklinde adlandırılmaktadır. Otto Rank'a göre birincil kaygı evresi doğum travması şeklinde oluşmaktadır. Daha geniş bir ifadeyle, anne karnında rahat ve güvende olan bir bebeğin doğumdan başlayarak dış dünyaya adım atması onda ayrılık kaygısının oluşmasına sebep olmaktadır. Birincil kaygıdan sonra oluşan diğer kaygılar ise

egonun olgunlaşma süreci ile ilişkilendirilmektedir. Söz konusu yaklaşıma göre ferdin kendisini “kötü” olarak betimlemesi kaygının oluşumunda önemli rol oynamaktadır ve ortaya çıkan kaygı ile eşzamanlı olarak bireylerde savunma mekanizmaları gelişmektedir. Bu savunma mekanizmaları; bastırma, yansıtma ve yer değiştirme şeklinde ifade edilmektedir (Weanar, 2003). Psikoanalitik Kuramda Horney, Adler, Sullivan ve Eric Fromm’un kaygı hakkındaki düşünceleri ön plana çıkmaktadır (Çapkın, 2011) Bu düşüncelere aşağıda yer verilmiştir.

- **Horney’e Göre Kaygı:** Horney, kaygıyı etrafta bulunan tehlikelere ve tehdit unsurlarına karşı oluşan savunma mekanizması olarak açıklayarak bilhassa küçük yaşlardan itibaren duygusal yoksunluk yaşayan bireylerde yalnız kalma duygusunun ve çaresizlik duygularının geliştiğine ve bu duyguların da düşmanlık duygusunu ortaya çıkararak kaygının doğmasına neden olduğuna değinir.
- **Adler’e Göre Kaygı:** Adler’e göre, bireyler yaşamları boyunca kendilerini ispatlama eğilimi içindedirler ve ispatlama eğilimleri bastırıldığında onlarda kaygı oluşmaktadır.
- **Sullivan’a Göre Kaygı:** Sullivan, fertlerin toplumdaki diğer fertler tarafından kabul görmediklerini hissettiklerinde, sosyal standartlara uygun olmadıklarını düşündüklerinde ve gereksinimlerini karşılamada yetersiz kaldıklarını algıladıklarında kaygı yaşadıklarını ifade etmiştir.
- **Eric Fromm’a Göre Kaygı:** Eric Fromm’a göre toplumsal, ekonomik ve kültürel değerler kaygının oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Bir başka ifadeyle, teknolojik gelişmeler fertler arasında rekabeti de artırarak onların güvensizlik ve yalnızlık gibi olumsuz duyguları daha derinden yaşamalarına sebep olmaktadır ve bu durum da fertlerin kaygılanmasına yol açmaktadır.

2.2.2 Varoluşcu Yaklaşım Göre Kaygı

Varoluş felsefesi 19. Yüzyılın sonlarına doğru Almanya’da doğmuştur. Öncüleri arasında Keigard ve Heidegger yer almaktadır (Çelik, 2017). Keigard ve Heidegger insan yaşamındaki ayrılık ve kopma gibi unsurlara odaklanmış ve bu unsurların kaygının ortaya çıkmasında rol oynadığına değinmişlerdir. Diğer yandan Heidegger, insanoğlunun var olması için yeryüzündeki diğer canlılarla arasına sınırlar çizdiğine vurgu yapmış ve bu sınırlarının doğru olmadığına dair inançların fertlerde kaygıyı tetikleyebileceğine değinmiştir. Varoluşcu yaklaşımda dünya anlamsızdır ve kaotik bir yapıya sahiptir. Bu anlamsızlık ve kaotik yapı da kaygının oluşmasında önemli rol oynamaktadır (Budak, 2000). Çelik (2017) çalışmasında Varoluşcu yaklaşımın kökeninde “var olmamak”, ve “hiçlik” duygularının olduğuna dikkat çekerek bunların kaygıya ve bunlatıya yol açtığına dikkat çekmiştir. Varoluşcu Yaklaşımın önemli isimlerinden biri de Rollo Maydir. May, kaygı kavramını ele alırken iki farklı perspektiften yararlanmıştır. May’a göre ilk perspektifte fertler korkuları ile yüzleşmeleri halinde kendilerine farklı yaşam alanları yaratarak kaygı düzeylerini azaltırlar. Ancak fertler korkuları ile yüzleşmek yerine dar bir çevrevede yaşamayı seçerlerse kaygılarından kurtulamazlar. Bu perspektif beraberinde ontolojik suç kavramını getirmektedir (Çelik, 2017). Bir başka ifade ile fertler anksiyeteden kaçmak için özgürlüklerini feda ederek; hiç olmayı yeğlemektedirler (Gençtan, 2007). Gençtan (2007) çalışmasında Varoluş Yaklaşımında, varoluşçuluk anksiyetesinden bahsetmiştir. Varoluşçuluk anksiyetesi, en yalın ifade ile fertlerin anlamsız bir dünyada sınırlı yaşama anlam katıp katmadığına ilişkin yaşadıkları kaygı şeklinde ifade edilmektedir. Çelik’e göre Varoluşcu Yaklaşım’da insan ölümlü olduğunun ve yaşamını sürekli gözden geçirip

doyumlu ve anlamlı bir yaşam sürdürüp sürdürmediğini sorgular. Bu sorgulama neticesinde, hiçlik duygusu yaşaması onun kaygılanmasına neden olur.

2.2.3 Davranışçı Kurama Göre Kaygı

Davranışçı kuramın öncüleri arasında Dollar, Miller, Spencer ve Taylor gibi isimler yer almaktadır. Kaygı kavramının öncülerinden Dollar ve Miller'e göre kaygı, organizmanın acıdan kurtulmak için başvurduğu bir dürtüdür. Davranışçı kuram alanında çalışan birçok psikolog, kaygının içsel olaylardan ziyade dışsal olaylardan tarafından yükseldiğine dikkat çekmişlerdir. Başka bir ifadeyle kaygıyı fertlerin fobileri ve korkuları neticesinde oluşan tecrübelerinin şekillendirdiğine vurgu yapılmıştır (Çapkın, 2011). Davranışçı Kurama göre kaygı öğrenilmiş bir süreç olarak kabul edilmekte ve herhangi bir tehdit ya da tehlike olmaması halinde yaşandığında psikopatolojik kaygı olarak tanımlanmaktadır (Özpoyraz, 2005)

2.2.4 Bilişsel Yaklaşım Göre Kaygı

Bilişsel yaklaşımın odak noktasında fertlerin olayları değerlendirme, anlamlandırma biçimleri ve söz konusu olaylara ilişkin gösterecekleri tepkileri tutmaktadır. Bilişsel yaklaşım; fertlerin olayları algılayış biçimleri ile ussal olarak onu değerlendirmesini ve olaylar karşısındaki duygu durumları ile sergiledikleri tutum ve tavırları inceler (Meriç ve Oflaz, 2013). Bilişsel yaklaşıma göre, otomatik düşünceler kaygıyı şekillendirmektedir. Daha farklı bir ifadeyle, fertlerin tehdit edici olaylarla başetme çabası ya da geçmiş başetme tecrübeleri ya da benzer olgularla mücadele ederken yakaladıkları başarı eğer olumlu yönde ise kaygıları da olumlu yönde olmaktadır (Çapkın, 2011).

2.2.5 Speilberger'e Göre Kaygı

Speilberger kaygıyı durumluk ve sürekli kaygı şeklinde incelemiştir (Türkçapar, 2012). Durumluk kaygı ve Sürekli kaygı kavramlarının açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir.

- **Durumluk Kaygı (State Anxiety):** Bireylerin yaşamış oldukları stresten kaynaklı hissettiği korkuyla yakından ilişkilidir ve geçici bir durum olarak nitelendirilmektedir. Durumluk kaygının yoğunluğu ve süresi fertlerin algıladığı tehlike ya da tehdit unsurunun derecesi ve kalıcılığı ile alakalı yapmış olduğu değerlendirme ile yakından ilişkilidir (Türkçapar, 2012). Durumluk kaygıda; fertlerde gerilime, telaşa sebep olan hal ya da haller ortadan kalktığında kaygı yok olmaktadır.

Spielberger, durumluk kaygının özelliklerini aşağıdaki gibi belirtmiştir (Saraç, 2015).

- Durumluk kaygının ortaya çıkmasında, fertlerin içinde buldukları çevreyi tehditkâr ve tehlikeli olarak değerlendirmesi önemli rol oynar.
- Durumluk kaygı fertlerde, rahatsız edici duyguların oluşmasına sebep olur.
- Durumluk kaygıda bilinç açık ve uyanıktır ve fertlerin sinir sisteminde değişimlere neden olmaktadır.
- **Sürekli Kaygı (Trait Anxiety):** Sürekli kaygı, fertleri endişe yaşamalarına olan yatkınlıkları ile ilişkilendirilmektedir. Bir başka deyişle, sürekli kaygı; fertlerin karşı karşıya kaldıkları durumları stresli olarak değerlendirmeye olan yatkınlıkları şeklinde de ifade edilmektedir. Sürekli kaygıyı yoğun yaşayan fertlerin durumluk kaygıları diğer fertlere oranla daha sık ve şiddetlidir. Bu tür kaygı seviyesi yüksek olan kişilerin kolayca incindikleri ve karamsarlığa büründükleri görülür (Kartopu, 2012).

Spielberger, sürekli kaygının özelliklerini aşağıdaki gibi ifade etmektedir (Saraç 2015).

- Sürekli kaygı durumluk kaygı ile mukayese edildiğinde durağan ve sürekli dir. Sürekli kaygının derinliği ve süresi fertlerin kişilik yapısına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir.
- Fertlerin, kişilik yapısının kaygıya yatkınlık derecesi, sürekli kaygı seviyesinin belirlenmesinde önemli rol oynar

2.3 Kaygının Belirtileri

Kaygının belirtileri dört farklı başlık altında incelenmektedir. Bu başlıklar sırası ile fiziksel belirtiler, psikolojik belirtiler, zihinsel belirtiler ve son olarak da davranışsal belirtiler şeklinde ifade edilmektedir.

2.3.1 Kaygının Fiziksel Belirtileri

Kaygının fiziksel belirtilerine aşağıda yer verilmiştir (Başoğlu, 2007).

- Kaslarda spazm
- İştahsızlık
- Midede ağrı
- Uykusuzluk ya da uyku düzeninin değişmesi
- Düzensiz kalp atışları
- Baş bölgesinde ağrı
- İshal ya da kabızlık yaşama.
- Titreme
- Terleme
- Nefes alıp vermede düzensizlik
- Kilo kaybetme
- Yorgunluk hissi

- Bitkinlik hissetme
- Mide bulantısı
- Ağız kurukluğu
- Soluk cilt

2.3.2 Kaygının Psikolojik Belirtileri

Kaygının psikolojik belirtileri aşağıdaki gibi listelenmiştir (Güngör, 2011).

- Huzursuzluk hissi/duygusu
- Çaresizlik duygusunda artış
- Umutsuzluk
- Tedirgin hissetme
- Durgunluk ve isteksizlik
- Öfke ve kızgınlık
- Telaşa kapılma
- Korkma
- Ruh halinde sık sık değişiklik
- Nedensiz ağlama ya da gülme
- Kendini yalnız hissetme
- Karar vermede güçlük yaşama
- Gergin hissetme

2.3.3 Kaygının Zihinsel Belirtileri

- Uykuya dalmada güçlük yaşama.
- Olumsuz yorumları içeren inanç ve düşünceler.
- Unutkanlıkta artış.
- Odaklanmada güçlükler yaşamak.
- Düşünceleri organize edememe.

2.3.4 Kaygının Davranışsal Belirtileri

Kaygının davranışsal belirtilerine aşağıda yer verilmiştir (Güngör, 2011).

- Aşırı hareketlilik
- Kaçma davranışlarında artış (ör:sınav yerini terketmek)
- Kaçınma davranışı sergilemede artış (ör:sınava girmemek)

2.4 Kaygı Seviyesine Yön Veren Faktörler

Kaygı düzeyini etkileyen etmenler üzerine farklı çalışmalar mevcuttur (Alisinaoğlu ve Ulutaş, 2000; Türkçapar, 2012). Alisinaoğlu ve Ulutaş (2000) yapmış oldukları çalışmalarında aile yapısı, başarı düzeyi, cinsiyet, sosyo-ekonomik yapı, ebeveynlerin eğitim durumu, anne ve babanın meslekleri ve kardeş sayısı gibi etmenlerin kaygı düzeyini etkilediğine değinmiştir. Bir başka araştırmacı Scovel (1978) kaygı düzeyi ile kişilik yapısı arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Öte yandan Türkçapar (2012) araştırmasında, desteğin çekilmesi, olumsuz bir neticenin beklenmesi, iç çelişki ve belirsizlik gibi olguların kaygıyı tetiklediğinden bahsetmiştir. Çalışmanın bu kısmında, yukarıda belirtilen etmenlerin açıklamalarına yer verilmiştir.

2.4.1 Kişilik Yapısı

Kişilik; bir ferdi diğer fertlerden ayırıştıran, doğuştan ya da yaşam boyunca elde edilen özelliklerin toplamı şeklinde tarif edilmektedir (Özdemir, Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). Kişilik yapısı ile kaygı arasındaki bağlantı Scovel tarafından incelenmiştir. Scovel (1978) çalışmasında mükemmeliyetçi, kolayca ümitsizliğe kapılan, eleştiriye yeterince açık olmayan fertlerin daha üst düzeyde kaygı yaşadığına dikkat çekmiştir. Öte yandan, Akgün, Gönen ve Aydın (2007) araştırmalarında kişilik yapısı olarak; şahsına yönelik yorumlara aşırı derecede

hasssiyet gösteren fertlerin özgüvenlerinin derinden sarsılabileceğine ve üst düzeyde kaygı duyabileceklerine değinmişlerdir.

2.4.2 Aile Tipi

Aile yapısı ile fertlerin kaygı seviyesi arasındaki ilişkiyi bulgulamaya çalışan çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalarda ilgisiz, gereğinden fazla koruyucu ya da otoriter aile ortamında yetişen bireylerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Saraç, 2015). Diğer yandan araştırmacılar, ailenin bireye uyguladığı cezalandırıcı ya da itici davranışların, bedensel ya da ruhsal baskının, anne-babanın fertten beklentilerinin yüksek olmasının beklentilerinin uyuşmazlık göstermesi, boşanmış ebeveynlerin boşanma gerçekleştikten sonra dahi birbirleri ile çatışmaya devam etmesinin bireylerde kaygıyı üst seviyelerde yaşamalarına neden olduğuna işaret etmişlerdir (Gelger, Gath ve Mayou, 1994; Gençtan, 1994; Yavuzer, 1994). Diğer yandan bazı çalışmalarda demokratik aile tutumu altında büyüyen bireylerin ailelerinden yeterli şefkat, sevgi ve ilgiye sahip oldukları ve aileleri tarafından doğru yönlendirildikleri bu yüzden de diğer fertlere oranla daha düşük kaygıya sahip oldukları bulgulanmıştır (Hanımoğlu ve İnanç, 2011).

2.4.3 Başarı Düzeyi

Araştırmacılar, fertlerin akademik başarı seviyeleri ile kaygı seviyeleri arasında ilişki olduğunu savunmuşlardır. Her aile evlatlarının eğitim gördükleri okullarda akademik açıdan başarı göstermelerini beklemektedir. Aileler, bu başarı için ödül/ceza gibi stratejiler geliştirmektedir. Aile tarafından uygulamaya konulan bu tür stratejiler, çocukların üzerlerinde baskı oluşturarak derslerinde başarı göstermek için kendilerini zorlamalarına neden olur. Örneğin ailelerin “başarılı olursan sana bisiklet alırım” ya da “düşük not alırsan eve gelme” şeklindeki ifadeleri çocukların başarılı olmak adına kaygılanmalarına yol açmaktadır (Saraç, 2015).

2.4.4 Cinsiyet

Geçmişten günümüze cinsiyet ile kaygı arasındaki bağlantıyı inceleyen çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Araştırmalarda elde edilen neticeler kadınların sürekli ve durumluk kaygı seviyelerinin erkeklere göre daha üst seviyede olduğunu göstermiştir (Yılmaz, Dursun Güzeler ve Pektaş, 2014 ; Karaman, 2009).

Bu bulgunun sebebi; kadınların erkeklere oranla daha duygusal bir yapıda olması ve hissettikleri korku ve endişeyi erkeklere oranla dile getirmede zorluklar yaşamaları şeklinde ifade edilmektedir (Çapkın, 2011). Diğer yandan Bozak (1982) çalışmasında 9-12 yaş aralığındaki kızların kaygı ortamlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğunu ancak 13-16 yaş aralığındaki kızların ise kaygı ortalamalarının erkeklere oranla daha düşük olduğunu bulgulamıştır.

2.4.5 Sosyo-ekonomik Durum

Önceden de belirtildiği üzere kaygıyı etkileyen etmenlerden biri de sosyo-ekonomik durumdur. Daha farklı bir deyişle, sosyo-ekonomik durumun yeterli düzeyde olmadığı hallerde aile ortamlarında gerginlik, sinirlilik, sabırsızlık yaşanmakta ve bu durumda bireyin kaygı düzeyinin artmasına neden olmaktadır (Saraç, 2015; Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000). Bunun yanında, bireyler eğitim gördükleri okuldaki diğer öğrencilerle kendilerini farklı konularda mukayese edebilirler (ör: kıyafet ve yemek açısından) ve bu mukayese neticesinde kendilerini sosyo-ekonomik olarak daha güçsüz görürlerse kaygı düzeyleri artar (Saraç 2015).

2.4.6 Yaş

Yaş kaygıyı belirlemede önemli rol oynayan faktörler arasında yerini almaktadır. Şüphesiz, her yaşın değişik gelişimsel özellikleri vardır ve fertlerin kaygıları da yaşla birlikte farklılık gösterebilmektedir (Saraç, 2015). Örneğin erken çocukluk dönemlerinde bireyler annelerine oldukça bağlıdırlar ve annelerinde

ayrılma hissi onlarda kaygı düzeyini artırmaktadır. Kız çocukları 3-4 yaşlarında babalarının sevgisini, erkek çocukları ise annelerinin sevgisini kazanma kaygısı içindedirler (Saraç 2015).

Birey ilkököl çağına geldiğinde kaygı konuları da değışime uğrar. İlkoköl çağındaki bireyler arkadaş edinememe, derslerde başarılı olamama kaygısı taşıırken, ergenlik çağındaki bireyler ise bir grubun parçası olma, karşı cinse çekici görünme, fiziksel değışimler gibi konulardan dolayı kaygı taşımaktadırlar. Farklı dönemlerde yapılan çalışmalar, yaş ile kaygı arasında doğru orantılı bir ilişki tespit etmişlerdir (Çapkın, 2011; Dang ve Yang, 1994; Özusta, 1993). Bunun bir sebebi ise fertlerin yaş aldıkça yaşamlarında değışen rolleri nedeni ile daha fazla mesuliyet alması, bunun neticesinde ise kaygı düzeylerinin de yükselmesidir (Çapkın, 2011).

2.4.7 Ebeveynlerin Tahsil Düzeyi

Eğitim, en yalın ifadeyle bireye istendik tutum ve davranışları aşılamaı hedeflemektedir. Bu yüzden de eğitimin her kademesi bu amaç ışığında şekillenmektedir. Bu düşünce ışığında da eğitim kademesinin yükselmesi ile bireylerin etrafı ile ahenk içinde olacağı varsayılmaktadır. Yapılan çeşitli araştırmalarda, ilkökoldan mezun olan ebeveynlerin çocuklarına yüksekoköl mezunu olan ebeveynlere oranla daha farklı tutum ve davranış gösterdikleri ortaya çıkmıştır (Saraç, 2015). Daha farklı bir ifadeyle, yüksekoköl mezunu anne-babalara sahip olan bireylerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur. (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000).

2.4.8 Anne-Babaların Meslek Durumu

Çağımızda fertler, zamanlarının çoğunu işyerlerinde harcarlar. Meslek kolları, fertlerin karakteristik özelliklerini şekillendiren en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Tehlikeli meslek (ör polislik ya da askerlik vb. dallarında görev alan

fertler pek istemeselerde yaşamış oldukları mesleki stresi aile ortamlarına da yansıtırlar. Bu gibi durumlarda çocukların kaygı düzeyi artmaktadır. Diğer yandan, anne-babalarının mesai saatlerinin düzenli olmaması, evden uzun süreli ayrılmalarını gerektiren işlerde görev almaları, çocukların kaygı düzeylerini artırmaktadır (Saraç, 2015). Bunun yanısıra, bazı araştırmalar esnaf ya da serbest meslek sahibi olan fertlerin ailelerine daha düşük düzeyde gerginlik ya da stres yansıttığını ve bu tür ortamda büyüyen çocukların daha az kaygılı olduğunu ortaya çıkarmışlardır (Yenilmez ve Özbey, 2006).

2.4.9 Kardeş Sayısı

Kardeş sayısı; ailenin tutum, tavır ve ekonomik gücüne bağlı olarak kaygı düzeyini etkileyebilmektedir (Saraç, 2015). Başka bir ifadeyle, ailenin çocuklarını doğacak olan kardeşe yeterince hazırlamaması, çocukları arasında ayırım yapmaları kardeşler arasında kıskançlığa neden olarak kaygı düzeylerinin artmasına neden olabilir. Diğer yandan, ekonomik olarak güçlü olmayan ailelerin fazla çocuğa sahip olması onların gereksinimlerini karşılamalarını zorlaştırmakta ve çocuklarda kaygı düzeyini arttırmaktadır. Finansal gücü zayıf olan ailelerin fazla çocuğa sahip olmaları gereksinimlerini yerine getirmelerini zorlaştırır. Bu durum da çocuklarda kaygıya neden olur. Bunun nedenleri arasında; çocuğun ebeveynlerinin ilgisini, şefkat ve sevgisini kardeş ya da kardeşleri bölüşmesi, gerek odasını, aileden almış olduğu harçlığı gerekse kişisel eşyalarını diğer kardeşleri ile paylaşmak zorunda kalması kardeşleri ile gerilim yaşamasına ve tartışmasına sebep olarak derin kaygılar yaşamasına yol açmaktadır (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000; Saraç, 2015).

Kültürel değerler sürekli kaygının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır ancak sürekli kaygıya yol açan belli başlı ortak olgular da mevcuttur. Bu olgular aşağıda listelenmiştir (Türkçapar, 2012).

- **Desteğin Çekilmesi:** Fertlerin alıştıkları belli başlı durumların ortadan kalkması halinde kaygı yaşamalarına neden olmaktadır.
- **Olumsuz Bir Netice Beklemek:** Başarı elde etmek için gerekli çalışmanın veya eforun sağlanmaması. Bu duruma verilecek en iyi örnek talebelerin sınavlarına yeteri kadar çalışmaması halinde elde edecekleri olumsuz notlardan dolayı kaygı duymalarıdır.
- **İç Çelişki:** Fertlerin inandıkları ve önem verdikleri belli başlı değerler ya da fikirler vardır. Ancak bazı dönemlerde uyguladıkları davranış şekli ile inandıkları ve önem verdikleri değerler ya da fikirler örtüşmez. Bunun neticesinde iç çelişki yaşayarak kaygı hissederler.
- **Belirsizlik:** Fertlerin gelecek dönemlerde ne olacağını öngörememesi, ya da ilerleyen yıllarda olumsuz olayların olacağını kestirebilmesi kaygıyı tetikleyen unsurlar arasındadır.

2.5 Örgütlerde Kaygıya Yol Açan Faktörler

Çapkın (2011) çalışmasında Humner ve Organ'ın fikirleri ışığında örgütlerde kaygının kaynaklarına değinmiştir. Örgütlere kaygıya yol açan etmenler aşağıda listelenmiştir.

- Örgüt içerisinde sık sık planların değişmesi
- Örgüt bünyesinde rekabetin ön planda olması ve söz konusu rekabetin işgörenlerin prestij ya da mevkiisini kaybetmesine yol açması
- İş akışında belirsizliklerin olması
- Yöneticilerin çalışanlara performansları ile alakalı geri dönüş sağlamaması
- Örgütte iş güvencesinin olmaması
- Fertlerin, iş arkadaşları tarafından dışlanması ve örgütsel hedeflerin gerçek çilikten uzak olması

Diğer yandan Ekşi (2006) rol belirsizliği, rol çatışması, fertlere örgütte gereğinden fazla rol verilmesi (aşırı rol yüklenmesi) gibi konuların da örgüt içerisinde kaygıya yol açtığını ifade etmiştir. Söz konusu hususlar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

- **Rol belirsizliği:** Rol belirsizliği kavramı en yalın ifade ile işgörenin rolü ile alakalı kendisinden beklenenleri kavramada yaşamış oldukları güçlüklerin ya da yetersizliklerin bir ürünü şeklinde tanımlanmaktadır (Kanbur, Canbek ve Özyer, 2016). Öte taraftan Topuz (2006) rol belirsizliğini, işgörenlerin iş ile alakalı sorumluluklarını ifa ederken tecrübeli ettikleri bilgi yetersizliği şeklinde tarif etmiştir. Genel anlamda, işgörenlerin işleri ile ilgili üstlenmesi gereken sorumlulukları ile alakalı yeterli bilgiye sahip olmamaları, işlerine dair ortaya koymuş oldukları performansın sonuçlarına dair kendilerine idarecileri tarafından bilgi sağlanmaması ve dolayısı ile kendilerinden örgüt yönetiminin ne beklediğini bilememelerinden kaynaklı belirsizlikler örgüt içinde kaygıya neden olmaktadır.
- **Rol Çatışması:** Kanbur vd (2016) çalışmalarında rol çatışması kavramından işgörenlerin zıt talep ya da beklentilerle karşılaşması şeklinde ortaya çıkan bir olgu şeklinde bahsetmişlerdir. İşgörenlerin, eş zamanlı olarak birbirinden farklı ve uyumsuz beklentilerle karşı karşıya kalması onlarda baskıya neden olmaktadır. Bu baskı ilerleyen dönemlerde işgörenlerin kaygı hissetmelerine yol açmaktadır.
- **Uğraşılan Meslek Dalının Stresli Oluşu:** İş ortamının çalışma barışından uzak oluşu beraberinde iş doyumsuzluğunu tetiklemekte ve işgörenlerin idarecilere karşı hissettiği güvenin azalmasına neden olmaktadır. Bu durumun uzun sürmesi halinde işgörenler, örgütlerinden soğumaya ve

kendilerini sosyal ve psikolojik olarak örgütlerinden soyutlamaya başlarlar.

Bu durum da onlarda kaygıya neden olmaktadır.

- **Aşırı Rol Yüklenmesi:** Olması gerekenden fazla rol yükü; işgörenlerin sahip oldukları bilgi, kabiliyet ve tecrübe gibi özelliklerinin örgütün beklentilerini ve taleplerini karşılayamaması şeklinde kendini belli etmektedir (Ülbeği, İplik ve Aksoy, 2017) Daha farklı bir ifadeyle, aşırı rol yüklenmesi işgörenlerin örgütte kendilerine verilen görev veya sorumlulukları yerine getirmek için kullandıkları süre, efor ve diğer örgütsel kaynaklarla işin özellikleri arasında ortaya çıkan dengesizlik şeklinde ortaya çıkmaktadır. Özellikle zaman baskısı ve yapılan iş üzerinde kontrol olanağının olmaması; işgörenlerde aşırı yorgunluğa, tükenmişliğe, strese ve kaygıya yol açmaktadır (Ülbeği vd, 2017).

Araştırmacı Cemaloğlu (2007) ise çalışmasında örgütlerde görülen yıldırma (mobbing) davranışlarının da işgörenlerde kaygıya yol açtığına vurgu yapmıştır. Örgüt ortamında yaşanan yıldırma, işgörenlerin mental sağlığını negatif yönde etkileyen önemli unsurlardan biridir. Yıldırmada, işgören ya da işgörenler diğer işgören veya işgörenlerce kurban (hedef) olarak seçilir ve en az altı ay boyunca sistematik bir biçimde psikolojik ya da fiziksel saldırı görür. Bu durum işgören ya da işgörenlerde strese yol açar ve kaygı duymalarına neden olur.

2.6 Mesleki Kaygı Kavramına Bakış

Meslek, en yalın ifade ile toplumun yararına mal ya da hizmet sunmak ve bu sundukları mal ya da hizmet sonucunda mali kazanç elde etmek amacı ile gerçekleştirilen, eğitimle elde edilen bilgi, tecrübe ve yeteneklere bağlı kuralları toplum tarafından saptanmış faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Dursun ve Karagün, 2012). İş bulma, işin kriterlerini karşılama, bulunan işin yeterli

güvenceyi ve maddi imkânları içerip içermediği mesleki kaygı hissedilen hususlardandır (Uludağ, Taşdöven ve Dönmez, 2014).

Kariyer gelişimi; fertlerin çocukluk çağından başlayıp yaşamları boyunca sürüp giden karmaşık bir süreç biçiminde tanımlanmaktadır (Gündüz ve Yılmaz, 2016). Gençler çoğunlukla ilerideki yaşamlarını idame ettirecekleri alanı seçmede etkili kararlar vermekte zorluk yaşamaktadırlar. Fertlerin meslek yaşamları ile alakalı vermiş oldukları kararların ise çoğu kez dönüşü yoktur. (Gündüz ve Yılmaz, 2016). Çetin bir yarıştan sonra bireyler üniversite hayatlarına başlamaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin yükseköğretimleri süresince kaygıları devam etmektedir. Özellikle son sınıf öğrencileri için yaşamlarının dönüm noktalarından biri de profesyonel kariyerleridir. Bu süreçte meslekle alakalı seçimler, yaşamları boyunca üstlenecekleri sorumluluklar, kurmuş oldukları arkadaşlık bağları ve yaşamış oldukları işsiz kalma telaşı fertlerde kaygıya neden olabilmektedir (Tümerden, 2007). Alaka, kabiliyet, karakteristik özelliklere göre karar verme, başarı, ebeveynlerin beklentileri, mesleğin toplumdaki saygınlığı ve iş bulabilme imkanları arasında öğrenciler ya çelişki yaşamakta ya da kabiliyetleri olan alanların dışına yönelmektedirler. Diğer yandan mesleki geleceğe ilişkin hayaller kurma ve idealler oluşturma safhasında verilen kararların geri dönüşünün olmaması öğrenciler üzerinde negatif duygulara neden olmaktadır (Vignoli, Croity- Belz, Chapeland, Fillipi ve Garcia, 2005). Öğrencilerin yaşadıkları kaygı durumları mesleki gelişimlerini de etkilemektedir. Mallet (2002) araştırmasında mesleki açıdan kaygının hissedilmesinin temelinde sosyal kaygının yer aldığına değinmiştir. Bunun nedeni ise; bireyin statüsüne ilişkin telaşlarını kapsamına almasıdır. Mesleki kaygı, kişilerin seçmiş oldukları mesleklerinin geleceğine ilişkin belirsizliğe bağlı olarak uygun iş bulamama, işten el çektirilme,

ücret alamama konularında algıladıkları korku, endişe ve merak konusu ile alakalıdır (Şenses, 2019).

Pıçakçife (2010) araştırmasında işgörenlerin çoğu zaman örgütlerin çalışma ortamlarından kaynaklanan tatminsizlik yaşadıklarına değinmiştir. Daha farklı bir deyişle, vardiya usulü çalışma sistemi, mesai saatlerinin uzun olması, adil olmayan ücret, çalışanların kendilerini tedirgin hissetmelerine yol açmaktadır. Söz konusu tedirginlik hissi işgörenlerde kaygıya yol açmaktadır. İş yaşamında da farklı etkenler fertlerin endişe duymasına neden olmaktadır. Bu etkenler arasında örgüt içinde iş akışı ile alakalı tasarlanan programların sık sık güncellenmesi ve bu güncellemelere bağlı olarak sık sık gündeme gelen değişimlerdir. Öte yandan iş belirsizliği, örgüt içinde yüksek rekabet, iş güvenliğinin ve örgütsel adaletin yeterli düzeyde olmaması, örgütte rol çatışması olması da mesleğe ilişkin kaygı düzeyini yükseltmektedir (Çapkın, 2011). Meslek hayatında yaşanan kaygının bireylere olumsuz etkilerini inceleyen farklı çalışmalar mevcuttur. Bu olumsuz etkiler arasında alkol ve sigara kullanım oranında artış, iş tatminsizliği, odaklanmada problem, bellek problemleri, adaptasyon sorunları, soluk alıp vermede problem yaşama, mental dalgalanma ve şiddete yönelme yer almaktadır. Diğer yandan mesleki kaygının olumsuz etkileri arasında işgören devir hızında artış, odaklanma problemlerinden dolayı örgüt içi kazalarda yükselme şeklinde ifade edilmiştir (Pıçakçife, 2010).

2.7 İlgili Çalışmalar

Bozadam (2008) yaptığı çalışmada Selçuk Üniversitesi'nde Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeyini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini 400 katılımcı oluşturmuştur, bak Saban ve diğerleri (2004). Sonuçlar; öğretmen adaylarının mesleki kaygı seviyelerinin cinsiyet ve büyüdükları

bölgeye göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ancak yaş ve eğitim alanı değişkenlerinde birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılaştıkları tespit edilmiştir.

Çubukçu ve Dönmez (2011) yapmış oldukları araştırmalarında öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören 310 öğretmen adayı oluşturmuştur. Söz konusu çalışmada, Veri toplama aracı olarak Saban vd (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri bransa, sınıf düzeylerine göre birbirlerinden anlamlı olarak farklı oldukları bulunmuştur.

Atmaca (2013) çalışmasında Almanca, Fransızca ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde eğitimlerini sürdüren öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini 130 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada Saban vd (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği" uygulanmıştır. Çalışmada; cinsiyet değişkeninde anlamlı fark bulunmazken branş değişkeninde anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Çelen ve Bulut (2015) yapmış oldukları çalışmalarında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini incelemeyi hedeflemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 112 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada Cabı ve Yalçınalp'ın (2013) geliştirdiği mesleki kaygı ölçeği kullanılmıştır. Sonuçlar; katılımcıların atanma merkezli kaygıyı daha yoğun yaşadıklarını, diğer alt boyutlarda çok daha az kaygılı oldukları ortaya koymuştur. Bunun yanında sınıf düzeyi, yaş değişkenlerinde anlamlı fark bulunurken, cinsiyet değişkeninde anlamlı fark bulunmamıştır.

Bilgici ve Deniz (2016) yaptıkları çalışmalarında okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmacılar, çalışmalarında Cabı ve Yalçınalp'ın (2013) geliştirdikleri Mesleki Kaygı Ölçeği'nden yararlanmışlardır. Araştırmada, görev merkezli kaygı boyutunun ön planda olduğu, öğretmenlerin mesleki kaygı düzeylerinin cinsiyet, yaş ve bölümü tercih sırasına göre birbirlerinden anlamlı olarak farklı oldukları bulunmuştur.

Erdaş, Asıkuzun ve Receptoğlu (2017) çalışmalarında Kastamonu Eğitim Fakültesi'nde okul öncesi eğitimi alan 269 öğretmen adayının mesleki kaygı düzeylerini ele almışlardır. Araştırmada öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin sınıf düzeyi, cinsiyet, mezun olunan lise, not ortalaması, kendi isteği ile bölümü seçip seçmeme değişkenlerinde birbirlerinden farklı oldukları ortaya çıkmıştır.

Sadıkoglu, Hastürk ve Polat (2018) araştırmalarında fen bilimleri öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada; Cabı ve Yalçınalp (2013) tarafından geliştirilen Mesleki Kaygı Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini Amasya ve Gaziosmanpaşa Üniversitelerinin Fen Bilgisi programında eğitimlerini sürdüren 426 öğretmen adayı oluşturmuştur. Katılımcıların en fazla aranma merkezli kaygı yaşadıkları ancak genel anlamda kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu, cinsiyet ve akademik başarı seviyesi değişkenlerinde ise mesleki kaygıda anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Demirel, Serdar ve Demirel (2018) araştırmalarında öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini; Dumlupınar Üniversitesi'nde eğitim gören 400 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada, Cabı ve Yalçınalp'ın (2009) geliştirdiği "Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı" ölçeği uygulanmıştır. Sonuçlara göre katılımcıların cinsiyet, yaş,

okuduğu bölümden memnun olma durumu, sınıf, fakülte ve spor yapma durumu değişkenlerinde mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden anlamlı bir biçimde farklıdırlar.

Sarıtaş (2019) yapmış olduğu çalışmasında 2018-2019 eğitim-ğretim yılında İstanbul, Cerrahpaşa ve Marmara niversitelerinde eğitim gören ğretmen adaylarının mesleki kaygılarını incelemeyi amaçlamıştır (bak Cabı ve Yalçınalp, 2013). Çalışmaya 209 ğretmen adayı katkıda bulunmuştur. Araştırmada katılımcılar cinsiyet, genel not ortalaması, programı tercih etme sebebi değişkenlerinde mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirleri ile anlamlı farklılık gösterdikleri bulunmuştur.

Bölüm 3

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırmanın bu kısmında; çalışmanın araştırma yöntemine dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Çalışmada, nicel araştırma yaklaşımından yararlanılmıştır. “Nicel araştırma yaklaşımı; araştırma kapsamına dahil olan olaylar arasındaki bağlantıları sayısal verilerle ifade etmektedir. Nicel araştırma modelinin kökeninde sayısal değerler ve çeşitli istatistiksel testlere yer verilmektedir” (Karasar, 2016).

Diğer yandan araştırmada, nicel araştırma yaklaşım modellerinden biri olan tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi geçmiş veya şimdiki zaman diliminde devam eden bir olguyu olduğu hali ile bulgulamayı hedefleyen araştırma modelidir. Araştırma kapsamına dahil edilen olgu, obje ya da fertler, içinde yer aldıkları doğal durumları ile ifade edilmeye çalışmaktadır (Karasar, 2016). Tarama modelinde, araştırmacı olguları, olayları, objeleri ya da araştırma kapsamına dahil olan çalışma grubunu değiştirme ya da yönlendirme gibi bir çabası yoktur (Karasar, 2016). Tarama modelleri iki önemli yaklaşım üzerinde durmaktadırlar. Bu yaklaşımlar genel tarama modelleri ve örnek olay taramaları şeklinde ifade edilmektedir. Çalışmada genel tarama modelinden yararlanılmıştır. Genel tarama modelleri, araştırmacıların genel bir fikre sahip olmaları maksadı ile çok sayıda katılımcıların oluşturduğu ana kütlenin tamamı ya da ondan seçilen örneklem üzerinde tarama düzenlemesi ile ortaya çıkmaktadır (Karasar, 2016).

3.2 Çalışmanın Evreni ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini; Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde 2019-2020 akademik yılı süresince eğitim ve öğretimlerini İşletme ve Ekonomi Fakültesi'ne bağlı bölümlerinin lisans ve yüksek lisans kademelerinde sürdüren ve uyrukları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde 2019-2020 akademik yılı süresince eğitim ve öğretimlerini İşletme ve Ekonomi Fakültesine bağlı bölümlerinin lisans ve yüksek lisans kademelerinde sürdüren ve uyrukları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti olan 114 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada, "kolay örneklem" yöntemi kullanılmıştır. Kolay örneklem yöntemi araştırmanın yürütülebilmesi için gereksinim duyulan bilgileri en kolay bir biçimde sağlayabilen katılımcıların örnekleme dâhil edilmesi biçiminde tanımlanmaktadır (SABİS, 2016: 16). Süre kısıtlılığından dolayı gereksinim duyulan bilgilerin katılımcılardan gerekli bilgileri hızlı ve kolay bir şekilde elde edebilmek için çalışmada "kolay örneklem yöntemi" uygulanmıştır.

Çalışmamızda, 854 kişilik araştırma evreninden %95 güven aralığı ve %5 örnekleme hatası ile 265 kişi ile görüşülmesi uygun olması gerekirdi. Örnekleme sayısının hesaplamasına ilişkin detaylar ve birinci ve ikinci aşamada tabakalara göre örneklem sayısı aşağıdaki gibidir. Pandemiden dolayı araştırmacı tarafından 114 kişi ile görüşebilmiştir.

Örnekleme sayısı; N: Çalışma Evrenindeki kişi sayısı

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

$$n = \frac{N * t^2 * p * q}{(N - 1)d^2 + t^2 * p * q} = \frac{854 * (1.96)^2 * 0.50 * 0.50}{(853)(0.05)^2 + (1.96)^2 * 0.50 * 0.50} = 265$$

3.3 Veri Toplama Araçları

Çalışmanın bu kısmında veri toplama araçlarına dair bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Çalışmaya katkıda bulunan katılımcıların sırası ile cinsiyet, yaş, eğitim kademesi, geçmiş iş deneyimi, eğitim alanını seçme nedeni, ailede eğitim görülen bölümden mezuniyet durumu, baba ve anne eğitim durumları, kardeş sayısı, aile yapısı ve son olarak da eğitim alınan bölüm ile alakalı sosyo-demografik bilgilerini elde etmek amacı ile hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır.

3.3.2 Mesleki Kaygı Ölçeği

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Cabı ve Yalçınalp (2009) tarafından geliştirilen Mesleki Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Söz konusu ölçek toplamda 8 boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ve madde numaralarına ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Görev Merkezli Kaygı Altboyutu: 1,2,3,4 numaralı maddeler.

Ekonomik- Sosyal Merkezli Kaygı Altboyutu: 5,6,7,8,9 numaralı maddeler.

Toplum- İletişim Merkezli Kaygı Altboyutu: 10,11,12,13,14 numaralı maddeler.

Meslektaş Merkezli Alt Kaygı Altboyutu: 15 ve 16 numaralı maddeler

Kişisel Gelişim Merkezli Alt Kaygı Boyutu: 17 ve 19 numaralı maddeler

Atanma Merkezli Kaygı Altboyutu: 20. madde.

Uyum Merkezli Kaygı Altboyutu: 21. ve 22 numaralı maddeler

Yönetici Merkezli Kaygı Altboyutu: 23 ve 24 numaralı maddeler

Araştırmaya katkıda bulunmayı kabul eden öğrenciler cevaplarını 5’li Puanlama Ölçeği (5 Point Likert Scale) doğrultusunda ifade etmişlerdir. Bu bağlamda 1=” Çok Kaygılanıyorum”, 5=” Hiç Kaygılanmıyorum” şeklinde ifade edilmektedir.

3.4 Verilerin Analizi

Bu çalışmada, katılımcılardan temin edilen bilgilerin istatistiksel analizi ve değerlendirilmesi SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir.

Sosyo-demografik verilerin çözümlenmesinde frekans analizi, ölçeğin iç tutarlılık ve güvenilirliğinin değerlendirilmesinde Cronbach Alfa Kat Sayısı, anlamlı fark analizlerinin belirlenmesinde Normallik Analizi ve çıkan netice ışığında ise anlamlı farklılıkların tespiti için anlamlı fark analizleri kullanılmıştır.

Bölüm 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1 Katılımcıların Tanımlayıcı Bilgilerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların tanımlayıcı bilgilerine ilişkin bulgulara tablo 1 'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmanın Tanımlayıcı Bilgilerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	n	%
Kadın	56	49,1
Erkek	58	50,9
Yaş Grup		
17-19	8	7,0
20-23	55	48,2
24-27	38	33,3
28 Ve Üzeri	13	11,4
Eğitim Kademesi		
Lisans	73	64,0
Yüksek Lisans	41	36,0
Geçmiş İş Tecrübesi		
Evet	35	30,7
Hayır	79	69,3
Bölümü Seçme Nedeni		
Kendi İsteğim	67	58,8
Yakınlarımla İsteği	32	28,1
Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi	15	13,2
Ailede Eğitim Görülen Bölümden Mezun Olan Yakın		
Var	33	28,9
Yok	81	71,1
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	16	14,0
Ortaokul Mezunu	17	14,9
Lise Mezunu	43	37,7
Üniversite Mezunu	38	33,3
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	18	15,8

Ortaokul Mezunu	19	16,7
Lise Mezunu	47	41,2
Üniversite Mezunu	30	26,3
Kardeş Sayısı		
Sıfır	17	14,9
Bir	51	44,7
İki	39	34,2
Üç Kardeş ve Üzeri	7	6,1
Aile Yapısı		
Koruyucu	43	37,7
Demokratik	51	44,7
Otoriter	20	17,5
Bölüm		
İşletme	37	32,5
Uluslararası Ticaret	18	15,8
Bankacılık Finans	19	16,7
Ekonomi	25	21,9
Uluslararası İlişkiler	15	13,2
Toplam	114	100

Çalışmaya katkı koyan katılımcıların %49.1'nin kadın, %50.9'nun ise erkek olduğu bulgulanmıştır. Katılımcıların yaş aralığı incelendiğinde %48.2'sinin 20-23, %33.3'nün 24-27, %7'sinin ise 17-19 yaş grubunda olduğu bulunmuştur. Katılımcıların eğitim kademesi ele alındığında ise %64'nün lisans, %36'sının yüksek lisanslarına devam ettikleri tespit edilmiştir. Diğer yandan katılımcıların %69.3'nün iş tecrübesine sahip olmadığı, %58.8'nin bölümlerini kendi isteği ile seçtiği, %28.1'nin yakınlarının isteğine bağlı kalarak bölüm seçtikleri, %13.2'sinin ise maddi olanakları göz önünde bulundurduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların baba eğitim durumları irdelendiğinde %33.3'nün üniversiteden, %37.7'sinin liseden mezun olduğu, anne eğitim durumları açısından analiz edildiklerinde ise %41.2'sinin lise mezunu, %26.3'nün ise üniversiteden mezun olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmaya katkıda bulunanların kardeş sayılarında incelenmiştir. Bu bağlamda, %44.7'sinin 1, %34.2'sinin ise 2 kardeşe sahip oldukları, %37.7'sinin koruyucu, %44.7'sinin

demokratik, %17.5'nin ise otoriter aile yapısına, %32.5'nin işletme, %21.9'nun ekonomi, %16.7'sinin bankacılık finans ve %15.8'nin ise uluslararası ticaret bölümlerinde eğitim gördükleri bulgulanmıştır.

4.2 Araştırmanın İç Tutarlılık- Güvenirlilik Analizi

Yaratan (2017) eserinde çalışmalarda veri toplama araçlarının iç tutarlılık ve güvenirliliğini kontrol etmek amacı ile Cronbach Alpha Katsayısı Testinin kullanılması gerektiğinin altını çizmiştir. İstatistik kuramlarına göre Cronbach Alpha kat sayısının en az 0.65 olması gerekir. Ölçek açısından genel Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı da $\alpha = 0,91$ olarak hesaplanmıştır (Nunnally, 1978, Bektaş, 2010, Koçak, 2013).

Tablo2: Mesleki Kaygı Ölçeğinin Cronbach Alpha Analizi Sonucu

Cronbach Alpha	Madde No	Güvenirlilik Açıklaması	Düzeyi
0.91	25	Ölçek yüksek derecede Güvenilirdir	

Elde edilen netice ışığında veri toplama aracı olarak kullanılan Mesleki Kaygı Ölçeğinin “yüksek derecede güvenilir” olduğu tespit edilmiştir.

4.3 Araştırmanın Betimsel Analizleri

Mesleki Kaygı için kullanılan derecelendirme ölçeğinde 5=“Hiç Kaygılanmıyorum 1=“Oldukça Kaygılanıyorum” ifadelerini simgelemektedir. Aralık ifadeleri için ortaya çıkan hesaplanan değer 0.80'dir. Bu bağlamda, ölçeğin en düşük değerine 0.80 eklenerek ölçeğin alabileceği en yüksek değere kadar devam edilmiştir. Çalışmanın derecelendirme aralığı ışığında ortaya çıkan mesleki kaygı düzeyleri ve açıklamalar kısaca aşağıda ifade edilmiştir.

1.00-1.80 aralığı “oldukça üst düzeyde kaygı”, 1.81-2.60 aralığı “üst düzeyde kaygı”, 2.61-3.40 “orta düzeyde kaygı”, 4.20-5.00 “oldukça alt düzeyde kaygı” temsil etmektedir.

Tablo 3: Mesleki Kaygı Boyutlarının Betimsel Analizi

Mesleki Kaygı Boyutları	(N)	\bar{X}	SS
Görev Merkezli Kaygı	114	3.05	1.00
Ekonomi/Sosyal Merkezli Kaygı	114	2.93	0.98
İletişim Merkezli Kaygı	114	3.47	0.97
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	114	2.90	0.86
Atanma Merkezli Kaygı	114	3.23	1.40
Uyum Merkezli Kaygı	114	2.89	1.17
Yönetici Merkezli Kaygı	114	3.21	1.16

Katılımcılardan elde edilen bilgiler ışığında Mesleki Kaygı düzeyleri boyutlar bazında incelenmiştir. Sonuçlara Tablo 3’de yer verilmiştir. Katılımcıların, kişisel gelişim merkezli ve ekonomi merkezli kaygı boyutlarında diğer mesleki kaygı boyutlarına göre daha yoğun kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir. İletişim merkezli kaygı boyutunda katılımcıların “alt düzeyde kaygı” yaşadıkları bulunmuştur.

Tablo 4: Çalışmanın Maddeler Bazında Betimsel Analiz Neticeleri

Madde	N	Minimum	Maximum	Ortalama	SS
Istedığım görev bölgesine atanamamaktan	114	1.00	5.00	2.71	1.33
Mesleki kazanımla aile üyelerim gereksinimlerini yerine getirememekten	114	1.00	5.00	2.77	1.26
Mesleki kazanımla normal bir hayata sahip olamama	114	1.00	5.00	2.79	1.32
Mesleki kariyer fırsatlarının memnun edici olmamasından	114	1.00	5.00	2.91	1.33
Eğitimini gördüğüm mesleği seçmede kararsızlık yaşamaktan	114	1.00	5.00	2.92	1.32
Gelirim yetersiz olmasından dolayı sosyal ve kültürel faaliyetlerimin kısıtlanmasından	114	1.00	5.00	2.99	1.34
Mesleki bilgi açısından kendimi geliştirememekten	114	1.00	5.00	3.47	1.29
Müşterilerin (hedef kitlenin) sorunlarının farkına varamamaktan	114	1.00	5.00	3.53	1.31
Kendimi müşterilerin yerine koyamamaktan (empati)	114	1.00	5.00	3.56	1.36
Meslektaşlarım tarafından şiddete maruz kalmaktan	114	1.00	5.00	3.61	1.35

Tablo 4 katılımcıların maddelere göre mesleki kaygı düzeylerini göstermektedir. Elde edilen neticeler doğrultusunda çalışmaya katkıda bulunan öğrencilerin “istedikleri görev bölgelerine atanamamaktan”, “mesleklerinden elde edecekleri gelirle ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayamamaktan”, “mesleklerinde elde edecekleri gelirle normal bir yaşantıya sahip olamamaktan”, “meslekleri ile alakalı kariyer olanaklarının yeterli olmamasından”, “eğitim aldıkları bölümle alakalı meslek seçmede kararsız kalmaktan”, “gelirin yetersiz olmasından kaynaklı sosyal ve kültürel faaliyetlerimin kısıtlanmasından” gibi maddelerde mesleki kaygı düzeylerinin, “meslekleri ile ilgili bilgiler yönünden kendilerini yenileyememe”,

“müşterilerin sorunlarının farkına varamama”, “kendilerini müşterilerin yerine koyamama”, ”meslektaşlar tarafından şiddete maruz kalma” maddelerine göre daha yoğun mesleki kaygı düzeyine sahip oldukları bulgulamıştır.

4.4 Çalışmanın Normallik Analizi

Araştırmaya katkı koyan katılımcıların mesleki kaygı seviyeleri açısından istatistiksel olarak birbirlerinden farklı olup olmadığını tespit etmek için anlamlı fark analizleri yapılmaktadır. Anlamlı fark analizleri parametrik ve parametrik olmayan testler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadırlar. Normallik analizi, katılımcılardan toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediği hakkında araştırmacıya fikir vermektedir. Elde edilen verilerin normal dağılım göstermesi halinde parametrik analizler (Bağımsız Örneklem T ve Tek Yönlü Varyans Analizleri) çarpıklık göstermesi halinde ise parametrik olmayan analizler (Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H) uygulanır (Pallant, 2013).

Tablo 5: Mesleki Kaygı Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Görev Merkezli Kaygı	,092	114	,020	,972	114	,016
Ekonomi/Sosyal Merkezli Kaygı	,078	114	,016	,976	114	,038
İletişim Merkezli Kaygı	,162	114	,000	,939	114	,000
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	,139	114	,000	,947	114	,000
Atanma Merkezli Kaygı	,187	114	,000	,873	114	,000
Uyum Merkezli Kaygı	,120	114	,000	,945	114	,000
Yönetici Merkezli Kaygı	,136	114	,000	,940	114	,000

Elde edilen neticeler doğrultusunda katılımcılarda toplanan verilerin normal dağılım göstermediği ($p < 0.05$) ortaya çıkmıştır. Bu yüzden de anlamlı fark analizi olarak parametrik olmayan analizlerden faydalanılmıştır.

Hipotez 1. Katılımcıların, Cinsiyetlerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Yukarıda verilen hipotezin geçerli olup olmadığını test etmek amacı ile Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Bulgulara ait verilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları.

Mesleki Kaygı Boyutları	Geçmiş İş Tecrübeleri	(N)	SO	ST	U	P
Görev Merkezli Kaygı	Kadın	56	60,26	3374,50		
	Erkek	58	54,84	3180,50	1469,500	0.38
Ekonomi-Sosyal Merkezli Kaygı	Kadın	56	64,55	3615,00		
	Erkek	58	50,69	2940,00	1229,000	0.02*
İletişim Merkezli Kaygı	Kadın	56	56,13	3143,50		
	Erkek	58	58,82	3411,50	1547,500	0.66
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	Kadın	56	57,70	3231,00		
	Erkek	58	57,31	3324,00	1613,000	0.95
Atanma Merkezli Kaygı	Kadın	56	58,33	3266,50		
	Erkek	58	56,70	3288,50	1577,500	0.78
Uyum Merkezli Kaygı	Kadın	56	57,32	3210,00		
	Erkek	58	57,67	3345,00	1614,000	0.95
Yönetici Merkezli Kaygı	Kadın	56	56,07	3140,00		
	Erkek	58	58,88	3415,00	1544	0.65

Katılımcıların, cinsiyetlerine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından ekonomi-sosyal merkezli kaygı boyutunda anlamlı bir şekilde farklılaştıkları ortaya çıkmıştır ($p<0.05$). Daha geniş bir ifadeyle kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre daha yoğun ekonomik-sosyal merkezli kaygı yaşadıkları görülmektedir.

Hipotez 2. Katılımcıların, Yaşlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Hipotez 2'nin kabul edilip edilmeyeceğini test etmek amacı ile Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Söz konusu analiz doğrultusunda elde edilen verilere tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Yaşlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyi Test Sonuçları.

Tutum/Boyut	Yaş	N	SO	Sd	X ²	P	Anlamlı Fark
Görev Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	62,75	3	6,363	0,09	
	20-23 (2)	55	54,30				
	24-27 (3)	38	53,91				
	28 ve üzeri (4)	13	78,31				
Ekonomi-Sosyal Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	54,31	3	0,627	0,89	
	20-23 (2)	55	57,45				
	24-27 (3)	38	60,04				
	28 ve üzeri (4)	13	52,27				
İletişim Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	43,44	3	9,70	0,02*	2-4
	20-23 (2)	55	59,50				3-4
	24-27 (3)	38	49,91				
	28 ve üzeri (4)	13	79,88				
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	62,44		8,08	0,04*	3-4
	20-23 (2)	55	60,81				
	24-27 (3)	38	46,32				
	28 ve üzeri (4)	13	73,15				
Atanma Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	77,88	3	5,57	0,13	
	20-23 (2)	55	54,63				
	24-27 (3)	38	53,74				
	28 ve üzeri (4)	13	68,12				
Uyum Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	59,00	3	2,15	0,54	
	20-23 (2)	55	57,93				
	24-27 (3)	38	52,91				
	28 ve üzeri (4)	13	68,19				
Yönetici Merkezli Kaygı	17-19 (1)	8	54,69	3	4,53	0,22	
	20-23 (2)	55	58,02				
	24-27 (3)	38	51,72				
	28 ve üzeri (4)	13	73,92				

Ortaya çıkan sonuçlar, katılımcılar yaşlarına göre iletişim ve kişisel gelişim merkezli mesleki kaygı boyutlarında birbirlerinden istatistiksel olarak farklılaştığını göstermiştir. Gerçekleştirilen Tamhane testi sonucunda iletişim merkezli mesleki kaygı boyutunda 20-23 ve 24-27 yaş grubundaki katılımcılar 28 yaş ve üzerindeki katılımcılarla anlamlı bir şekilde farklılaştığı, 28 yaş ve üzerindeki katılımcıların söz konusu boyutta daha yoğun kaygı hissettikleri, kişisel gelişim merkezli mesleki kaygı boyutunda ise 24-27 ile 28 yaş ve üzerindeki katılımcıların birbirlerinden farklılaştıkları, 28 yaş ve üzerindeki katılımcıların 24-27 yaş grubundaki

katılımcılara oranla daha yoğun kişisel gelişim merkezli kaygı yaşadıkları ortaya koymuştur.

Hipotez 3. Katılımcıların, Eğitim Kademelerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Yukarıda ifade edilen hipotezin kabul edilip edilemeyeceği Mann Whitney U testi uygulamaya konularak test edilmiştir. Neticeler, Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Eğitim Kademelerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/Boyut	Eğitim Kademesi	N	SO	ST	U	P
Görev Merkezli Kaygı	Lisans	73	55,57	4056,50	1355,500	0.41
	Yüksek Lisans	41	60,94	2498,50		
	Lisans	73	55,39	4043,50		
Ekonomi-Sosyal Merkezli Kaygı	Yüksek Lisans	41	61,26	2511,50	1342,500	0.36
	Lisans	73	55,39	4043,50		
İletişim Merkezli Kaygı	Lisans	73	52,99	3868,50	1167,500	0.05
	Yüksek Lisans	41	65,52	2686,50		
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	Lisans	73	56,03	4090,00	1389,000	0.53
	Yüksek Lisans	41	60,12	2465,00		
Atanma Merkezli Kaygı	Lisans	73	53,85	3931,00	1230,000	0.11
	Yüksek Lisans	41	64,00	2624,00		
Uyum Merkezli Kaygı	Lisans	73	54,97	4012,50	1311,500	0.27
	Yüksek Lisans	41	62,01	2542,50		
Yönetici Merkezli Kaygı	Lisans	73	56,39	4116,50	1415,500	0.63
	Yüksek Lisans	41	59,48	2438,50		

Ortaya çıkan bulgular katılımcıların eğitim kademelerine göre birbirlerinden farklılaşmadıklarını göstermiştir ($p>0.05$).

Hipotez 4. Katılımcıların, Geçmiş İş Tecrübelerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Hipotez 4'ün kabul edilip edilmeyeceğini test etmek maksadı ile Mann Whitney U testine başvurulmuştur. Ortaya çıkan bulgulara tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların geçmiş iş tecrübelerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/Boyut	Geçmiş İş Tecrübesi	N	SO	ST	U	P
Görev Merkezli Kaygı	Evet	35	52,77	2386,00	1009,000	0.021*
	Hayır	79	68,17	4169,00		
Ekonomi-Sosyal Merkezli Kaygı	Evet	35	62,27	2179,50	1215,500	0.304
	Hayır	79	55,39	2258,50		
İletişim Merkezli Kaygı	Evet	35	64,53	2258,50	1136,500	0.13
	Hayır	79	54,39	2258,50		
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	Evet	35	62,47	2186,50	1208,500	0.28
	Hayır	79	55,30	4368,50		
Atanma Merkezli Kaygı	Evet	35	58,09	2033,00	1362,000	0.89
	Hayır	79	57,24	4522,00		
Uyum Merkezli Kaygı	Evet	35	60,56	2119,50	1275,500	0.51
	Hayır	79	56,15	4435,50		
Yönetici Merkezli Kaygı	Evet	35	56,64	1982,50	1352	0.86
	Hayır	79	57,88	4572,50		

Katılımcıların birbirlerinden görev merkezli mesleki kaygı boyutunda anlamlı olarak farklılaştıkları ($p < 0.05$) ortaya çıkmıştır. Görev merkezli kaygı boyutunda iş tecrübesine sahip olmayan katılımcıların iş tecrübesi olan katılımcılara oranla daha yoğun kaygı yaşadıkları bulunmuştur.

Hipotez 5. Katılımcıların, Eğitim Gördükleri Bölümü Seçme Nedenlerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Yukarıda ifade edilen hipotezin kabul edilip edilmeyeceğini test etmek için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Sonuçlar tablo 10'da sergilenmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların Eğitim Gördükleri Bölümü Seçme Nedenlerine Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Seçim Nedeni	N	SO	S d	X ²	P	Anlam lı Fark
Görev Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	60,71	2	4,503	0,11	
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	47,27				
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	65,00				
Ekonomi -Sosyal Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	55,07	2	1.87	0.39	
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	57,69				
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	67,97				
İletişim Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	62,50	2	6.56	0.03 *	1-2
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	44,86				2-3
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	62,13				
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	60,57	2	2.11	0.35	
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	50,39				
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	58,97				
Atanma Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	56,81	2	1.22	0.54	
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	55,06				
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	65,80				
Uyum Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	57,88	2	0.19	0.90	
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	55,59				
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	59,87				
Yönetici Merkezli Kaygı	Kendi İsteğim (1)	67	59,49	2	2.40	0.30	
	Yakınlarımın İsteği (2)	32	50,28				
	Maddi Olanaklar/Meslek Güvencesi (3)	15	64,03				

Uygulanan analiz neticesinde iletişim merkezli mesleki kaygı boyutunda katılımcıların birbirlerinden farklılaştıkları bulgulanmıştır ($p < 0.05$). Yapılan post hoc Tamhane analizi sonucunda kendi isteği ile yakınlarının tavsiyesi üzerine bölümü seçenler arasında ve yakınlarının isteği ile maddi olanaklardan dolayı

bölümü seçenler arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Yakınlarının isteği ile bölümü seçen katılımcıların mesleki kaygı düzeyleri kendi isteği ve maddi olanaklarından dolayı bölümü seçen katılımcılara oranla daha düşüktür.

Hipotez 6. Katılımcıların, Eğitim Gördükleri Bölümden Mezun Olan Yakınlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Hipotez 6'nın kabul edilip edilmeyeceğini bulgulamak amacı ile Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Eğitim Gördükleri Bölümden Mezun Olan Yakınlarının Olup Olmadığına Göre Mesleki Kaygı Düzeyi Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Mezuniyet Durumu	N	SO	ST	U	P
Görev	Var	33	61,39	2026,00	1208,000	0.42
Merkezli	Yok	81	55,91	4529,00		
Kaygı	Var	33	53,31	2237,00	997,000	0.03*
Ekonomi-	Yok	81	67,79	4318,00		
Sosyal						
Merkezli						
Kaygı						
İletişim	Var	33	61,62	2033,50	1200,500	0.39
Merkezli	Yok	81	55,82	4521,50		
Kaygı						
Kişisel	Var	33	62,06	2048,00	1186,000	0.34
Gelişim	Yok	81	55,64	4507,00		
Merkezli						
Kaygı						
Atanma	Var	33	57,09	1884,00	1323,000	0.93
Merkezli	Yok	81	57,67	4671,00		
Kaygı						
Uyum	Var	33	52,33	2316,00	918,000	0.00*
Merkezli	Yok	81	70,18	4239,00		
Kaygı						
Yönetici	Var	33	53,41	2229,00	1005,00	0.03*
Merkezli	Yok	81	67,55	4326,00		
Kaygı						

Bu analiz neticesinde ekonomik, uyum ve yönetici merkezli mesleki kaygı boyutunda katılımcıların birbirlerinden farklılaştıkları bulgulanmıştır ($p<0.05$).

Ailelerinde söz konusu eğitim programlarından mezun olan katılımcıların ekonomi, uyum ve yönetici merkezli mesleki kaygı boyutlarında daha az kaygı hissettikleri bulunmuştur.

Hipotez 7. Katılımcıların, Baba Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Hipotez 7'nin kabul edilip edilmeyeceğini bulgulamak amacı ile Kruskal Wallis H testine yer verilmiştir. Sonuçlara tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12: Katılımcıların Baba Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Baba Eğitim	N	SO	Sd	X ²	P	Anlamlı Fark
Görev Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	16	62,22	3	,974	0,81	
	Ortaokul Mezunu (2)	17	51,18				
	Lise Mezunu (3)	43	58,19				
	Üniversite Mezunu (4)	38	57,57				
Ekonomi -Sosyal Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	16	33,66				1-3
	Ortaokul Mezunu (2)	17	46,50	3	14,076	0.00*	1-4
	Lise Mezunu (3)	43	65,86				
	Üniversite Mezunu (4)	38	63,00				
İletişim Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	16	58,94	3	5,616	0.13	
	Ortaokul Mezunu (2)	17	41,74				
	Lise Mezunu (3)	43	63,97				
	Üniversite Mezunu (4)	38	56,63				
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	8	61,50		2,361	0.51	
	Ortaokul Mezunu (2)	55	47,00				
	Lise Mezunu (3)	38	60,59				
	Üniversite Mezunu (4)	13	57,01				
Atanma Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	8	46,56	3	15,175	0.02*	1-3
	Ortaokul Mezunu (2)	55	42,76				2-3
	Lise Mezunu (3)	38	72,02				3-4
	Üniversite Mezunu (4)	13	52,26				
Uyum Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	8	43,75	3	5,221	0.16	
	Ortaokul Mezunu (2)	55	49,94				
	Lise Mezunu (3)	38	62,95				
	Üniversite Mezunu (4)	13	60,50				
Yönetici Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	8	44,66	3	5,291	0.15	
	Ortaokul Mezunu (2)	55	55,03				
	Lise Mezunu (3)	38	65,44				
	Üniversite Mezunu (4)	13	55,03				

Kruskal Wallis H ve Tamhane testlerisönuçunda ekonomi mesleki kaygı boyutunda babalarının mezuniyeti ilkökul ile lise ve ilkökul ile üniversite olan katılımcılar birbirlerinden istatistiksel olarak farklılaşmaktadırlar. Baba eğitim durumu ilkökul olan katılımcıların mesleki kaygı düzeyi minimum düzeyde seyretmektedir. Atanma merkezli kaygı boyutunda ise baba eğitim durumu lise olan katılımcılar baba eğitimi ilkökul, ortaokul ve üniversite olan katılımcılarla anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Daha farklı bir deyişle babalarının mezuniyet düzeyi lise olan katılımcıların söz konusu boyutta mesleki kaygı düzeyi daha üst düzeyde seyretmektedir.

Hipotez 8. Katılımcıların, Anne Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Yukarıda ifade edilen hipotezin kabul edilip edilmeyeceğini test etmek amacı ile Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Sonuçlara tablo 13’de yer verilmiştir.

Tablo 13: Katılımcıların Anne Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyi Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Anne Eğitim	N	SO	Sd	X ²	P	Anlamlı Fark
Görev Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	58,28	3	,235	,972	
	Ortaokul Mezunu (2)	19	59,95				
	Lise Mezunu (3)	47	57,54				
	Üniversite Mezunu (4)	30	55,42				
Ekonomi -Sosyal Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	34,11		14,872	0,00*	1-3 1-4
	Ortaokul Mezunu (2)	19	48,26	3			
	Lise Mezunu (3)	47	64,40				
	Üniversite Mezunu (4)	30	66,57				
İletişim Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	53,89		,756	,860	
	Ortaokul Mezunu (2)	19	54,95	3			
	Lise Mezunu (3)	47	60,53				
	Üniversite Mezunu (4)	30	56,53				
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	57,11		,438	,932	
	Ortaokul Mezunu (2)	19	53,13	3			
	Lise Mezunu (3)	47	58,53				
	Üniversite Mezunu (4)	30	58,88				
Atanma Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	45,83		9,300	0.26	
	Ortaokul Mezunu (2)	19	53,47	3			
	Lise Mezunu (3)	47	68,16				
	Üniversite Mezunu (4)	30	50,35				
Uyum Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	40,00		11,870	0.00*	1-3
	Ortaokul Mezunu (2)	19	53,74	3			
	Lise Mezunu (3)	47	68,99				
	Üniversite Mezunu (4)	30	52,38				
Yönetici Merkezli Kaygı	İlkokul Mezunu (1)	18	46,11	3	3,674	0.29	
	Ortaokul Mezunu (2)	19	60,66				
	Lise Mezunu (3)	47	62,47				
	Üniversite Mezunu (4)	30	54,55				

Kruskal Wallis H ve Tamhane testleri sonucunda elde edilen neticeler, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına göre ekonomi ve uyum merkezli

mesleki kaygı boyutlarında b istatistiksel olarak farklılaştıkları ortaya çıkmıştır. Gerçekleştirilen Tamhane testi sonucunda ekonomi mesleki kaygı boyutunda annelerinin mezuniyeti ilkokul ile lise ve ilkokul ile üniversite olan katılımcılar birbirlerinden istatistiksel olarak farklılaşmaktadırlar. Anne eğitim durumu ilkokul olan katılımcıların mesleki kaygı düzeyi en düşük düzeyde seyrettiği tespit edilmiştir. Uyum merkezli kaygı boyutunda ise anne eğitim durumu ilkokul olan katılımcılar, anne mezuniyet derecesi lise olan katılımcılarla anlamlı olarak farklılaşmaktadırlar. Daha farklı bir deyişle anne mezuniyet derecesi ilkokul olan katılımcıların söz konusu boyutta mesleki kaygı düzeyi daha alt düzeyde gerçekleşmektedir.

Hipotez 9. Katılımcıların, Kardeş Sayılarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Yukarıda ifade edilen hipotezin kabul edilip edilmeyeceği Kruskal Wallis H testi neticesinde netleştirilmiştir. Sonuçlara 14’de yer verilmiştir.

Tablo 14: Katılımcıların Kardeş Sayılarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Kardeş Sayısı	N	SO	Sd	X ²	P
Görev Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	52,71	3	1,940	,585
	Bir kardeş (2)	51	58,65			
	İki kardeş (3)	39	55,47			
	Üç ve Üzeri (4)	7	72,07			
Ekonomi -Sosyal Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	65,97	3	3,354	,340
	Bir kardeş (2)	51	60,51			
	İki kardeş (3)	39	51,44			
	Üç ve Üzeri (4)	7	48,79			
İletişim Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	52,35		,522	0.92
	Bir kardeş (2)	51	58,53	3		
	İki kardeş (3)	39	58,63			
	Üç ve Üzeri (4)	7	56,21			
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	59,53		4,212	0.24
	Bir kardeş (2)	51	63,01	3		
	İki kardeş (3)	39	48,91			
	Üç ve Üzeri (4)	7	60,29			
Atanma Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	59,91	3	3,202	0.36
	Bir kardeş (2)	51	61,77			
	İki kardeş (3)	39	53,67			
	Üç ve Üzeri (4)	7	41,86			
Uyum Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	59,74	3	0,132	0.98
	Bir kardeş (2)	51	56,71			
	İki kardeş (3)	39	57,24			
	Üç ve Üzeri (4)	7	59,29			
Yönetici Merkezli Kaygı	Tek çocuk (1)	17	63,79	3	0,818	0.84
	Bir kardeş (2)	51	55,50			
	İki kardeş (3)	39	57,44			
	Üç ve Üzeri (4)	7	57,14			

Elde edilen veriler doğrultusunda, kardeş sayılarına göre katılımcıların mesleki kaygı düzeylerinin birbirleri ile benzeştikleri bulunmuştur ($p>0.05$).

Hipotez 10. Katılımcıların, Aile Yapılarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Hipotez 10'un kabul edilip edilmeyeceği Kruskal Wallis H testi doğrultusunda netleştirilmiştir. Sonuçlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Aile Yapılarına Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Aile yapısı	N	SO	Sd	X ²	P	Anlamlı Fark
Görev Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	54,10	2	9,715	0,00*	2-3
	Demokratik (2)	51	40,85				
	Otoriter (3)	20	66,89				
Ekonomi- Sosyal Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	50,69	2	4,466	0,107	
	Demokratik (2)	51	53,93				
	Otoriter (3)	20	64,65				
İletişim Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	52,70	2	14,203	0,01*	2-3
	Demokratik (2)	51	38,15				
	Otoriter (3)	20	69,14				
Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	53,24	2	12,825	0,00*	2-3
	Demokratik (2)	51	38,80				
	Otoriter (3)	20	68,42				
Atanma Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	67,18	2	8,622	0,02*	1-2
	Demokratik (2)	51	46,53				
	Otoriter (3)	20	51,13				
Uyum Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	51,15	2	11729	0,00*	1-2 2-3
	Demokratik (2)	51	42,55				
	Otoriter (3)	20	68,72				
Yönetici Merkezli Kaygı	Koruyucu (1)	43	57,75	2	5727	0,08	
	Demokratik (2)	51	45,85				
	Otoriter (3)	20	63,27				

Gerçekleştirilen analiz neticesinde, görev, toplumsal/iletişim, kişisel gelişim ve atanma merkezli mesleki kaygı boyutlarında demokratik ve otoriter aile yapılarına sahip katılımcılar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Başka bir deyişle, demokratik aile yapısına sahip olan bireylerin söz konusu boyutlarda mesleki kaygı düzeyleri otoriter aile yapısından gelenlere oranla daha düşük olduğu bulgulanmıştır. Uyum boyutunda ise demokratik ile koruyucu, demokratik ile otoriter aile yapılarında

yetişen katılımcılar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar söz konusu boyutta demokratik aile yapısında yetişen katılımcıların mesleki kaygı düzeylerinin en alt düzeyde olduğunu göstermiştir.

Hipotez 11. Katılımcıların, Eğitim Aldıkları Bölüme Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Yukarıda yer verilen hipotezin kabul edilip edilmeyeceğini belirlemek amacı ile Kruskal Wallis H testi uygulanmış olup sonuçlar aşağıdaki tabloda sergilenmiştir.

Tablo 16: Katılımcıların Eğitim Aldıkları Bölüme Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri Test Sonuçları

Tutum/ Boyut	Eğitim alınan bölüm	N	SO	Sd	X ²	P	Anlamlı Fark
Görev Merkezli Kaygı	İşletme (1)	37	53,27	4	4,162	0.39	
	Uluslararası	18	69,67				
	Ticaret (2)						
	Bankacılık Finans	19	61,74				
	(3)						
Ekonomi- Sosyal Merkezli Kaygı	Ekonomi (4)	25	51,68		15,048	0.00*	1-3
	Uluslararası İlişkiler	15	57,67				
	(5)						
	İşletme (1)	37	43,74	4			
	Uluslararası	18	69,69				
İletişim Merkezli Kaygı	Ticaret (2)				3,077	0.55	
	Bankacılık Finans	19	70,00				
	(3)						
	Ekonomi (4)	25	66,20				
	Uluslararası İlişkiler	15	57,67				
Kişisel Gelişim	(5)				1,666	0.80	
	İşletme	37	57,69	4			
	İşletme (1)	18	59,69				

Merkezli Kaygı	Uluslararası	19	63,37			
	Ticaret (2)					
	Bankacılık Finans (3)	25	51,00			
	Ekonomi (4)	15	57,80			
Atanma Merkezli SKaygı	İşletme (1)	37	53,93	4	1,147	0.89
	Uluslararası	18	61,11			
	Ticaret (2)					
	Bankacılık Finans (3)	19	56,08			
	Ekonomi (4)	25	61,68			
Uyum Merkezli Kaygı	Uluslararası İlişkiler (5)	15	56,80			
	İşletme (1)	37	55,23	4	4,991	0.29
	Uluslararası	18	59,03			
	Ticaret (2)					
	Bankacılık Finans (3)	19	71,34			
	Ekonomi (4)	25	54,88			
Yönetici Merkezli Kaygı	Uluslararası İlişkiler (5)	15	48,10			
	İşletme (1)	37	52,99	4	3,076	0.54
	Uluslararası	18	65,14			
	Ticaret (2)					
	Bankacılık Finans (3)	19	65,24			
	Ekonomi (4)	25	54,06			
	Uluslararası İlişkiler (5)	15	55,40			

Ortaya çıkan sonuçlar, katılımcıların ekonomi-sosyal merkezli mesleki kaygı boyutunda anlamlı olarak birbirlerinden farklılaştıklarını göstermiştir ($p < 0.05$). Ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi branşlar arasında oluştuğunu tespit etmek amacı ile parametrik olmayan post hoc analizlerinden Tamhane testi kullanılmıştır. Elde edilen neticeler işletme ile bankacılık finans ve işletme ile ekonomi öğrencileri arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Başka bir deyişle işletme

bölümünde eğitim gören öğrencilerin ekonomi-sosyal merkezli mesleki kaygı düzeyleri bankacılık finans ve ekonomi öğrencilerine göre daha düşüktür.

Bölüm 5

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu kısımda tartışma, sonuç ve önerilere dair bilgilere yer verilmiştir.

5.1 Tartışma

Çalışmada, elde edilen neticelere göre katılımcıların mesleki kaygı boyutları orta düzeydedir. Sadıkoğlu vd (2018) yapmış oldukları çalışmada mesleki kaygı boyutlarını değerlendirmişlerdir. Araştırmacılar, kaygı düzeyini düşük düzeyde bulgulamışlardır. Bu bağlamda çalışmanın bu bulgusu Sadıkoğlu vd (2018) bulgusu ile benzerlik göstermemektedir. Araştırmada ekonomik-sosyal merkezli kaygı boyutunda kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Gözler vd (2017) yapmış oldukları araştırmalarında ekonomik/sosyal yönden kadın ve erkek katılımcıların birbirlerinden farklı olduğunu bulgulamışlardır. İlgili alanyazında kadın ve erkekler arasında mesleki kaygı yönünden farklılık bulgulayan çalışmalar mevcuttur (Sadıkoğlu vd., 2018; Gözler vd; 2017; Bilgici vd, 2016; Çubukçu ve Dönmez, 2011). Yapılan bazı çalışmalar cinsiyet ile mesleki kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulgulamamıştır (Çelen ve Bulut, 2015; Atmaca, 2013; Bozadam, 2008). Araştırmada, kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre ekonomi sosyal merkezli mesleki kaygı alt boyutunda daha yüksek kaygıya sahip oldukları tespit edilmiştir. Kadınların toplumda değişen rolü, işgücünde daha aktif rol alması, kariyer odaklı hedeflerinin olması, ev içindeki annelik rolü ve evin ihtiyaçlarına finansal olarak katkıda bulunma çabası, doğası gereği erkeklere göre daha hassas bir yapıda oluşu böyle bir bulgunun ortaya çıkmasında rol oynadığı düşünülmektedir. Çalışmanın

bu bulgusu Yılmaz vd (2014), Karaman (2009) ve Gönen ve Aydın (2007) tespitlerini destekler niteliktedir. Yapılan çalışmada, yaş değişkeninde katılımcıların mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılaştıkları tespit edilmiştir. Literatürde, yaş ile mesleki kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulgulayan araştırmalar mevcuttur (Demirel vd, 2018; Bilgici ve Deniz, 2016; Demirel vd, 2018). Çalışmada, yaş değişkeninde katılımcıların iletişim merkezli kaygı ile kişisel gelişim merkezli kaygı alt boyutlarında birbirlerinden farklılaştıkları tespit edilmiştir. Daha geniş bir ifadeyle söz konusu boyutlarda yaş ile mesleki kaygı düzeyi arasında doğru yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, Çapkın'ın, (2011); Dang ve Yang'ın, (1994) ve Özusta'nın, (1993) düşüncelerini destekler niteliktedir. Böyle bir bulgunun ortaya çıkmasının sebebi ise bireylerin yaş aldıkça yaşamlarında değişen rolleri nedeni ile daha fazla sorumluluk ve görev üstlenmeleri hayata ve iş yaşamına olan bakış açılarının değişmesi ve bunun neticesinde kaygı düzeylerinin yükselmesidir (Çapkın, 2011). Araştırmada, katılımcıların eğitim kademelerine göre mesleki kaygı düzeylerinin birbirlerinden farklılaşıp farklılaşmadıkları incelenmiştir. Elde edilen neticeler katılımcıların eğitim kademesi boyutunda mesleki kaygı düzeylerinin birbirlerinden farklılaşmadıklarını göstermiştir. Yapılan analizler doğrultusunda eğitim kademesi değişkeninde öğrencilerin benzer kaygı düzeylerine sahip olmaları böyle bir bulgunun ortaya çıkmasına neden olduğu düşünülmektedir. Çalışmaya katkıda bulunan katılımcıların geçmiş iş tecrübelerine göre görev merkezli kaygı boyutunda farklılaştıkları bulgulanmıştır. Daha farklı bir ifadeyle, iş tecrübesi olan katılımcıların görev merkezli kaygıları iş tecrübesi olmayan katılımcılara göre daha düşüktür. Bu bulgunun sebebi iş tecrübesi olan katılımcıların görev tanımı, görevin getirdiği sorumlulukları bilmesi, çalışma yaşamında farklı görevlerde görev alma imkanına

sahip olmasıdır. Belirtilen bu sebeplerin böyle bir bulgunun ortaya çıkmasında rol oynadığı düşünülmüştür.

Diğer yandan çalışmada, katılımcıların bölümü seçme nedenlerine göre mesleki kaygının iletişim merkezli alt boyutunda farklılaştıkları ortaya çıkmıştır. Yakınlarının isteği ile bölümünü belirleyen öğrencilerin, bölümü kendi düşünceleri ile maddi olanakları için seçenlere göre daha düşük düzeyde iletişim merkezli kaygı yaşadıkları bulunmuştur. Böyle bir bulgunun ortaya çıkmasında yakınlarının yönlendirmesi ile bölümü seçen öğrencilerin yakınlarından seçtikleri bölümle alakalı meslek dallarında iletişime dair tecrübelerini dinlemesi, onlardan gerek ast-üst gerekse müşterilerle ya da hedef kitle ile etkili iletişimin nasıl kurulmasına yönelik fikir alışverişinde bulunmaları böyle bir neticenin bulgulanmasında rol oynadığı düşünülmektedir. Seçilen bölümden mezun olan yakına sahip olma durumuna göre katılımcıların mesleki kaygı düzeylerine göre ekonomi, uyum ve yönetici merkezli mesleki kaygı boyutlarında birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılaştıkları bulgulanmıştır. Söz konusu boyutlarda mezun olan yakına sahip olan katılımcıların kaygı düzeylerinin daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kazanç, artış ve yaşam standartları, iş arkadaşları ile uyumun önemi ve uyumlu olmanın yollarını, müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak için dikkat edilmesi gereken hususları, ast-üst ilişkilerinde iyi ilişkilerin önemine dair konuları yakınları ile tartışan, onlardan öneriler alan ve fikir alışverişinde bulunan katılımcıların bu boyutlara yönelik konularda farkındalık düzeylerinin diğer katılımcılara oranla daha yüksek olması böyle bir bulgunun ortaya çıkmasına yardımcı olduğu düşünülmektedir.

Anne- baba eğitim düzeyleri fertlerin kaygı düzeylerini etkileyen önemli faktörlerdendir. Bu yüzden katılımcıların anne-baba eğitim düzeylerine göre mesleki

kaygı seviyeleri açısından birbirlerinden farklılaşıp farklılaşmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada, katılımcıların anne baba eğitim düzeylerine göre mesleki kaygı seviyeleri bakımından farklılaştıkları bulunmuştur. İlgili literatürde anne baba eğitim düzeyi fertlerin kaygı düzeylerinin düştüğünü gösteren çalışmalar olmasına rağmen (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000) bu araştırmada tam tersi sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların kardeş sayılarına göre mesleki kaygı düzeyleri bakımından birbirleri ile farklılaşıp farklılaşmadıklarını tespit etmek amacıyla parametrik olmayan analizlerden Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Elde edilen netice, katılımcıların kardeş sayılarına göre mesleki kaygı düzeyleri açısından farklılaşmadıklarını göstermiştir. Saraç (2015) çalışmasında kardeş sayısı arttıkça bireylerde kaygı düzeyinin arttığına dikkat çekmiştir. Çalışmanın bu bulgusu Saraç'ın (2015) düşünceleri ile örtüşmemiştir. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarının evlatlarına yeterli maddi desteği sağlayacak düzeyde olmasının, ailelerin evlatlarına ayrımcılık yapmaması ve onlara eşit düzeyde ilgi ve şefkat göstermelerinin böyle bir bulgunun ortaya çıkmasında önemli rol oynadığı varsayılmıştır.

İlgili alanyazında aile yapısının kaygı düzeyini etkileyen önemli etmenlerden biri olduğu üzerinde durulmuştur. Birçok araştırmacı demokratik aile yapısından gelen bireylerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğuna işaret etmiştir (Hanımoğlu ve İnanç, 2011). Bu çalışma, görev merkezli, iletişim kaygı merkezli, kişisel gelişim merkezli atanma ve uyum merkezli mesleki kaygı boyutlarında demokratik aile yapısında yetişen bireylerin kaygı düzeylerinin alt düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Bunun sebebi, demokratik aile yapısında yetişen bireylerin güvene, saygıya, sıcak iletişime bağlı bir ortamda yetişmesi ve ailenin evlatlarını birey olarak

görüp onları yaşamlarının her alanında kararlarına saygı duyarak, cezalandırma sisteminden uzak, ödül ve teşvik sistemi ile onları hayata karşı hazırlamalarıdır. Katılımcıların eğitim gördükleri bölüme göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklılaştıkları tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle İşletme bölümünde eğitim gören katılımcıların ekonomi-sosyal merkezli kaygı boyutunda bankacılık finans ve ekonomi bölümlerinde eğitim gören katılımcılara daha az kaygı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

5.2 Sonuç

Gerçekleştirilen betimsel analizlerde katılımcıların “istedikleri görev bölgelerine atanamama”, “mesleklerinden elde edecekleri kazançla ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayamama” “mesleklerinin kendilerine sunacağı kariyer olanaklarının yeterli düzeyde olmaması” konularından dolayı kaygılandıkları bulunmuştur.

Çalışmada, belli başlı sosyo-demografik değişkenler ışığında katılımcıların mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden farklılaşıp farklılaşmadıklarını değerlendirmek amacı ile 11 hipotez geliştirilmiştir. Çalışmanın hipotezleri elde edilen veriler normal dağılım göstermediğinden dolayı parametrik olmayan analizler doğrultusunda çözümlenmiştir.

Cinsiyet değişkeninde katılımcıların mesleki kaygı düzeyleri açısından ekonomi-sosyal merkezli kaygı boyutunda anlamlı olarak farklılaştıkları bulunmuştur. Bu yüzden de çalışmanın birinci hipotezi olan “katılımcılar, cinsiyetlerine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından birbirlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır” hipotezi kısmen de olsa kabul edilmektedir.

Araştırmada, katılımcıların yaşlarına göre mesleki kaygı düzeyleri bakımından birbirleri ile farklılaşıp farklılaşmadıkları bulgulanmaya çalışılmıştır.

Sonuçlar; katılımcıların iletişim ve kişisel gelişim merkezli kaygı boyutlarında birbirlerinden istatistiksel olarak farklı olduklarını göstermiştir. Dolayısı ile ikinci hipotezi kısmen de olsa kabul edilmektedir.

Katılımcıların eğitim kademelerine göre mesleki kaygı düzeyleri açısından farklılaşıp farklılaşmadıkları bulunmaya çalışılmıştır. Sonuçlar; katılımcıların eğitim kademelerine göre birbirlerinden farklı olmadıklarını göstermiştir. Dolayısı ile üçüncü hipotezi red edilmiştir.

Diğer yandan, katılımcıların geçmiş iş tecrübelerine göre mesleki kaygı düzeyleri bakımından birbirleri ile farklılık gösterip göstermedikleri bulunmaya çalışılmıştır. Sonuçlar; katılımcıların görev merkezli kaygı boyutunda farklı olduklarını göstermiştir. Bu durumda dördüncü hipotez kısmen de olsa kabul edilmiştir.

Çalışmanın beşinci hipotezi “Katılımcıların, eğitim gördükleri bölümüne göre nedenlerine göre mesleki kaygı düzeyleri farklıdır.” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların iletişim merkezli kaygı boyutunda birbirlerinden anlamlı olarak farklılaştıkları bulunmuştur. Bu bulguya göre beşinci hipotezi kısmen de olsa kabul edilmiştir.

Diğer yandan çalışmanın altıncı hipotezi olan “Katılımcıların, eğitim gördükleri bölümden mezun olan yakınlarına göre mesleki kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır” şeklinde belirtilmiştir. Neticeler doğrultusunda, katılımcıların ekonomik, uyum ve yönetici merkezli mesleki kaygı boyutunda katılımcıların birbirlerinden farklı oldukları bulgulanmıştır. Bu doğrultuda altıncı hipotez büyük ölçüde kabul edilmiştir.

Katılımcıların baba eğitim durumlarına göre mesleki kaygı düzeyleri bakımından birbirleri ile farklılaşıp farklılaşmadıklarını bulunmaya çalışılmıştır. Test

sonucunda ulaşılan bulgular katılımcıların babalarının eğitim durumlarına göre ekonomi ve atanma merkezli mesleki kaygı boyutlarında birbirlerinden istatistiksel olarak farklılaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın yedinci hipotezinin kısmende olsa kabul edildiğini ifade etmek mümkündür.

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre mesleki kaygı dzeyeleri bakımından birbirleri ile farklılaşıp farklılaşmadıkları bulunmaya çalışılmıştır. Sonu ar, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına göre ekonomi ve uyum merkezli mesleki kaygı boyutlarında birbirlerinden istatistiksel olarak farklılaştıkları ortaya çıkmıştır. Dolayısı ilesekizinci hipotezi kısmen kabul edilmiştir.

Öte taraftan katılımcıların, kardeş sayılarına göre mesleki kaygı dzeyeleri arasında anlamlı bir fark vardır çalışmanın dokuzuncu hipotezin ifade etmektedir. Test neticesinde katılımcıların kardeş sayılarına göre mesleki kaygı dzeyeleri a ısından birbirleri ile farklılaşmadıkları bulunmuştur. Bu yüzden de dokuzuncu hipotezi red edilmiştir.

Çalışmanın onuncu hipotezi “Katılımcıların, aile yapılarına göre mesleki kaygı dzeyeleri arasında anlamlı bir fark vardır.” biçiminde ifade edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda katılımcıların, görev, toplumsal/iletişim, kişisel gelişim, atanma merkezli mesleki kaygı ve uyum merkezli mesleki kaygı boyutlarında birbirlerinden farklı oldukları bulunmuştur. Dolayısı ile onuncu hipotez büyük lde kabul edilmiştir.

Katılımcıların, eğitim aldıkları bölüme göre mesleki kaygı dzeyeleri açısından istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadıkları bulgulanmaya çalışılmıştır. Sonu a;, katılımcıların ekonomi-sosyal merkezli mesleki kaygı boyutunda anlamlı olarak farklı olduklarını göstermiştir. Bu çerçeveden bakıldığında çalışmanın son hipotezi kısmen de olsa kabul edilmiştir.

5.3 Öneriler

5.3.1 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

İşletme ve Ekonomi Fakültesine bağlı bölümlerde lisans ve yüksek kademelerinde eğitimlerini sürdüren öğrencilerin uyum, kişisel gelişim ve ekonomi merkezli mesleki kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir. İşletme ve Ekonomi Fakültesi'ne bağlı bölümlerde öğretime devam eden öğrenciler teorik bilginin yanında alanları ile alakalı çeşitli projeler tamamlamaktadırlar. Bu projeler, öğrencilerin eğitim gördükleri alana ilişkin bakış açılarını derinleştirmektedir. Ancak proje tabanlı eğitimin ağırlığının artırılması, İşletme ve Ekonomi Fakültesi'nde eğitim veren bölümlerin öğrencilerini staj yapmaya teşvik etmesi öğrencilerin seçmiş oldukları bölümlerle alakalı kariyer fırsatlarını, kişisel gelişim ve ilerleme olanaklarını ve kazanç aralıklarını daha iyi anlamalarına yardımcı olarak bu hususlardaki kaygılarının azalmasına yardımcı olacaktır.

Diğer yandan, İşletme ve Ekonomi Fakültesi'nde idari pozisyonda görev alan akademisyenlerin yine aynı bölümlerden mezun olan ve profesyonel kariyerlerinde ilerleme kat etmiş eski mezunları ile şu an eğitime ve öğrenimine devam eden öğrencilerini bir araya getirecek panel ya da söyleşiler düzenlemesi öğrencilerin alanları ile alakalı başarı hikayelerini, deneyimleri dinleme ve eski mezunlarla fikir alışverişi olanağı sunacaktır. Bu söyleşilerin ya da panellerin neticesinde eğitim gören öğrencilerin seçmiş oldukları alanlarda kendilerini bekleyen fırsatlarla alakalı farkındalık seviyelerinin artmasına yardımcı olacak ve mesleki kaygı düzeylerini düşürecektir.

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde Mezunlarla İletişim ve Kariyer Araştırma Müdürlüğü (MİKA) tarafından düzenlenen kariyer günlerine öğrencilerin katılım göstermelerinin bölüm başkanlarınca teşvik edilmesi ve alanlarında faaliyet gösteren

kurum ve kuruluşların yöneticileri ya da çalışanları ile tanışma imkanı yaratılarak görev bölgelerine atanma, uyum, iletişim, gelir düzeyleri, kariyer ve gelişim fırsatları ile alakalı konularda birebir fikir alışverişi yapma imkanı tanıyacak ve söz konusu hususlarda mesleki kaygı düzeylerinin azalmasına katkıda bulunacaktır.

5.3.2 İleride Yapılacak Benzer Çalışmalara İlişkin Öneriler

Mevcut çalışma, fakültede öğrenim gören 114 katılımcı ile yürütülmüştür. Konu ile alakalı yapılacak benzer çalışmalarda örneklem sayısının artırılarak farklı fakültelerdeki programlarda eğitim-öğretimlerini sürdüren katılımcılarla yapılması mukayeseli bir araştırmanın ortaya çıkmasına ve katılımcıların mesleki kaygı boyutları açısından farklılaştıkları ve benzeştikleri noktaların daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Öte yandan konu ile alakalı benzer çalışmalar boylamsal yöntemi benimseyerek de yürütülebilir. Böylelikle katılımcıların ilerleyen dönemlerde alan değişiklikleri veya mevki sahibi oldukça, yaş aldıkça, iş yaşamında tecrübe kazandıkça mesleki kaygı düzeylerinin ne olduğunu ve hangi boyutlarda kaygılarının yoğunlaştığını ya da azaldığının tespiti yapılacak ve literature konu ile alakalı farklı bulgular kazandıracaktır.

Önceden de ifade edildiği gibi çalışmada nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. İleride konu ile alakalı yapılacak olan benzer araştırmaların nitel veri toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat yöntemini de kullanarak karma araştırma modelini kullanması ve katılımcılara gerek nicel gerekse nicel soruların yöneltilmesi daha detaylı cevapların ortaya çıkmasına ve kavrama olan bakış açısının daha da derinleşmesine imkan tanıyıp literature katkı koyacaktır.

Çalışmanın kapsamının genişletilerek KKTC'deki tüm üniversitelere uygulanması ve farklı sınıf düzeylerindeki katılımcıların da örnekleme dahil edilmesi

öğrencilerin eğitim gördükleri üniversite, fakülte ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre de birbirleri ile hangi açılardan farklılaştıklarını ve benzeştiklerine yönelik bulguların ortaya çıkmasına ve literature farklı bir bakış açısı kazandıracak bulguların ortaya çıkmasına imkan tanıyacaktır.

İlerinde yapılacak benzer araştırmalarda katılımcıların ikamet ettikleri bölgelerin sosyo-ekonomik durumlarının ve anne-babalarının hayatta olup olmadıklarının da incelenebilmesi adına kişisel bilgi formlarına bu değişkenlerin eklenerek mesleki kaygı düzeylerine göre araştırmaların yapılmasında ve topluma kazandırılabilmeleri için önerilerin yapılmasına imkan vereceğinden öneride bulunulmuştur.

KAYNAKLAR

Akgün, A., Gönen, S., Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-29

Alaosman, F.B (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygısı ve Başa Çıkma Yöntemleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakınoğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Lefkoşa.

Alisinanoğlu, F. ve Ulutaş, İ. (2000), Çocuklarda Kaygı ve Bunu Etkileyen Etmenler, Milli Eğitim. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: Süreli Yayınlar Dizisi, Mart 2000, s.15-19.

Atmaca, H. (2013). Almanca, Fransızca ve İngilizce Öğretmenliği Bölümlerinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (10), 67-76.

Başoğlu S.T. (2007). *Sınav Kaygısı ile Özgüven Arasındaki İlişkinin Erinlik Döneminde İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, TC Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji İnsan Bilimleri ve Felsefe Yüksek Lisans Programı İstanbul.

- Bilgici, B. G., & Deniz, Ü. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygılarının Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 5(1), 53.-70
- Bozak, M.M. (1982). Anksiyete ve Okul Başarısı Arasındaki İlişkiye Ait Bir Araştırma. *Psikoloji Dergisi*, 16: 24-39.
- Bozdam, A. (2008). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Canbaz, S. A., Sünter, A. T., Aker, S. ve Pekşen, Y. (2007), Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyi ve Etkileyen Faktörler, *Genel Tıp Dergisi*, 17 (1), s.15-19.
- Cemaloğlu, N. (2007) Öğütlerin Kaçınılmaz Sorunu: Yıldırma, *Bilgi*, 42, 111-126.
- Cüceloğlu D. (1994) İnsan ve Davranışı, 5. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul
- Çabı, E.& Yalçınalp, S.(2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 44, 85-96

- Çapkın, N. (2011). Personelin Kaygı Düzeyinin İş tatminine Olan Etkisi: Sağlık Sektöründe Yapılan Bir Araştırma, Yüksek Lisans Projesi, TC Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Edirne.
- Çelen, A., & Bulut, D. (2015). Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik kaygılarının belirlenmesi (AİBÜ Örneği). Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(18), 247-261.
- Çelik, G. (2017). Varoluş felsefeleri, varoluşçu terapi ve sosyal hizmet, *Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 19 (3), 417-439
<http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.280561> ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911
- Çubukçu, Z., & Dönmez, A. (2011). Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi, 7(1), 3-25.
- Dağ, İ. (1999). "Psikolojinin ışığında kaygı". *Doğu Batı Dergisi*, 6, 167-174
- Demirel, D. H., Serdar, E., & Demirel, M. (2018). Determination of occupational anxiety levels of teacher candidates studying in a different departments Farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2168-2179.
- Doğan, T., ve Çoban, A.E (2001). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Eğitim ve Bilim* 34 (153), 157-16

- Dursun, S., & Karagün, E. (2012). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi: Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma, *Kocaeli Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 93-112
- Ekşi, F. (2006). *Rehber öğretmenlerin okul iklimi algıları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erbaş, M. (2000). *Türkiye Basketbol II. Ligindeki Oyuncuların Bazı Kişisel Değişkenlerinin Durumluk Kaygı Üzerine Etkileri ve Durumluk Kaygının Takım İçi ilişkilerine Etkisinin Araştırılması*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Edirne).
- Erdas, E., Asikuzun, E., & Receptoğlu, E. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerini Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi. *International Periodical for the languages, literature and History of Turkish or Türkic* 12(14), 333-356.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*, 3rd Edition, London: SAGE Publications LTD.
- Freud, S. (1969). *The problem of anxiety*. New York: Norton
- Geçtan, E. (1994). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. 11. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Geçtan, E. (2007). Varoluş ve psikiyatri. İstanbul: Metis Yayınları.

Geldcr, M., Guth, D. & Mayou, R. (1994). Concise Oxford textbook of psychiatry. Oxford University Press.

Gözler, A., Bozgeyikli H., Avcı, A. (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Başarı Yönelimleri ile mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 189-211.

Gündüz, H. Ç., & Yılmaz, F. N. (2016). Lise öğrencilerinin kariyer kaygılarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 1008-1022.

Güngör, T. (2011). *Selçuk Üniversitesi Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Kaygı ve Yaşam Doyumu Düzeyleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, TC Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Hanımoglu, E. (2010). Seviye belirleme sınavına girecek olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.

Kanbur, E., Canbek, M., & Özyer, K. (2016). Örgütlerde rol belirsizliği ve rol çatışmasının çalışanların öz-yeterlilik algıları üzerindeki etkisi. *Örgütsel Davranış Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 16-34.

Karaman, S. (2009), *Sağlıkla İlgili Programlarda Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik.

Kartopu, S. (2012). Lise öğrenci ve öğretmenlerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Kahramanmaraş örneği). *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), 147-170.

Kaya., M, & Varol, K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 31-63.

Kinsiz, D.N (2017). Sosyolojik Bir Araştırma Yapan Nitel Araştırmacıyı Bekleyen Zorluklar, *Akademik Sosyal Araştırmacılar Dergisi* 5(47) 242-248.

Koç, H. (2004). *Profesyonel Futbolcularda Durumluk Kaygı Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.

Koç, M., Polat, Ü. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Ruh Sağlığı, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-22.

Mallet, P. (2002). Anxiety aroused by thoughts on future academic and professional careers during adolescence: The development of a major form of social anxiety. *Carri érologie*, 8, 599-618.

Manav, F. (2011). Kaygı Kavramı, *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9) 201-211.

Meriç M., & Oflaz, F. (2013). Anksiyete Bozukluğu Olan Hastalarda Bilişsel Yaklaşım Temelli Hemşirelik Uygulamasının Hastaların Tedaviyle İlgili Otomatik Düşünceleri Üzerine Etkisi. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 4(3).109-118

Öktem, Ö (1981). Anksiyetenin öğrenme ve Hafızaya Etkisi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Psikiyatri Kürsüsü, İstanbul.

Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.

Özpoyraz N. (2005) Anksiyete Bozuklukları , Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Ders Notları, 2005

Özusta, Ş. (1993). Çocuklar İçin Durumluk Sürekli Kaygı Envanterinin Uyarılama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Pallant, J. (2013). *A step by step guide to data analysis using IBM SPSS*. Australia: Allen & Unwin. doi, 10, 1753-6405

Pıçakçıefe, M. (2010). Çalışma yaşamı ve anksiyete. TAF Preventive Medicine Bulletin. 9:4:367-374.

Saraç, T. (2015). *Ahi Evran üniversitesi son sınıf öğrencilerinin gelecek kaygısı ve umutsuzluklarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.

Sarıtaş, S. (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Psikolojik İyi Oluş Halleri, Mesleki Kaygı Düzeyleri ve Özyeterlilik İnançlarının İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, TC Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı, İstanbul.

Scovel, T., (1978), The effect of affect on foreign language learning: A Review of the Anxiety Research Language Learning , 28, 129-142.

Spielberger, C. (1972) *Theory and Research in Anxiety*, New York, Academic Press.

Spielberger, C.D. (1972). *Anxiety: Current Trend in Theory and Research*. New York: Akademic Press.

Sümer, E. (2008). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin sosyal kaygıları ile çocukların sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara*.

Şenses, İ. (2019). *Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencileri ile Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik Programı Öğrencilerinin Gelecekteki Benzer Mesleki Kaygıları*, TC İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 243-253.

Topuz, A. (2006) *Hemşirelerde rol çatışması ve rol belirsizliği, iş stresi ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Tümerdem, R. (2007). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygılarını Etkileyen Etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20).32-45

Türkçapar,U. (2012). Güreşçilerin farklı değişkenler açısından sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 129-140.

Uludağ, G., Taşdöven, H., & Dönmez, M. (2014). Polis Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 18(2),75-94.

Ülbeği, İ. D., İplik, E., Aksoy, A. (2017). Rol belirsizliği, Rol Çatışması ve Aşırı Rol Yükünün İş tatmini Üzerindeki Etkisinde İşe Bağlılığın Rolü, *International Congress Management, Economics, Business*, 339-349.

Yaratan, H. (2017). *Sosyal Bilimler için Temel İstatistik: SPSS Uygulamalı*. Ankara:Anı Yayıncılık

Yavuzer, H. (1994). *Çocuk psikolojisi*. 10. basım, İstanbul: Remzi Kitabevi

Yenilmez, K., & Özbey, N. (2006). Özel okul ve devlet okulu öğrencilerinin matematik kaygı düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 431-448.

Yılmaz, İ.A., Dursun, S., Güzeler, E.G, ve Pektaş, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerinin belirlenmesi: bir örnek çalışma. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), 16-26.

Yücel, E.O (2003). *Taekwondocuların Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Müsabakalardaki Başarılarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

EKLER

Ek 1: Etik Başvuru Formu

İşletme Bölüm Başkanlığına
İşletme ve Ekonomi Fakültesi
Doğu Akdeniz Üniversitesi

İşletme Bölümü, İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi 17500537 numaralı Akif İsrailov, Prof. Dr. Sami Fethi danışmanlığında **“İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki Kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Doğu Akdeniz Üniversitesi Örneği”** başlıklı tez çalışmasını yürütmektedir.

Tez kapsamında hazırlanan anketin uygulanabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi konusunda gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Sami FETHİ
İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Bilimsel Araştırma Etik Uygunluk Başvuru Formu

ARAŞTIRMANIN ADI					
İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Doğu Akdeniz Üniversitesi Örneği.					
ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ:					
☒ Yüksek Lisans tezi					
☐ Doktora Tezi					
☐ Bireysel Araştırma Projesi					
☐ Diğer (Açıklayınız):.....					
SORUMLU ARAŞTIRMACI:					
Adı-Soyadı: Akif İsrailov					
Ünvanı: Yüksek Lisans					
Görevi: Öğrenci					
Görev yeri (Çalıştığı Birim):					
İletişim Bilgileri:					
Yazışma Adresi: akif.israfilov.92@mail.ru					
Telefon:..... GSM:0533 877 45 65..... Faks:.....					
E-posta: akif.israfilov.92@mail.ru					
Diğer Araştırmacılar:					
Adı-Soyadı	Ünvanı	Görevi	Birimi	Telefon/Mail	İmza
Veri Toplanacak tarihler:					
Başlangıç tarihi 04/06/2020					
Bitiş tarihi:04/07/2020					
Veri Toplanması Planlanan Yerler/Mekanlar, Kurum ve Kuruluşlar:					
1.....					
2.					
3.					
4.					

5.	
Başvuru durumu:	
☒ Yeni başvuru ☐ Tekrar başvuru (revizyon) ☐ Değişikliği ☐ Daha önce onaylanmış bir projenin devamı	
Araştırma özeti: <i>("Seçilmiş Kaynaklar" kısmı hariç 500 kelimedenden az 2000 kelimedenden çok olmamalıdır. Konunun uzmanı olmayan kişilerce de okunacağını dikkate alarak kısa ve olabildiğince basitleştirerek anlatınız. Her başlık için yeterince bilgi verilmeli ve hiçbir alan boş bırakılmamalıdır.)</i>	
Amaç: Mevcut çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) İşletme Bölümünün lisans ve yüksek lisans programlarında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini incelemek ve tespit etmektir.	
Kapsam: Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) İşletme Bölümünün lisans ve yüksek lisans öğrencileri.	
Yöntem (Çalışmanın yapılacağı yer, örneklem, dahil etme /dışlama ölçütleri, ölçekler, ölçeklerin geçerlilik güvenilirlik bilgileri, işlem, analiz ve değerlendirme yolları vb.) Çalışmada, nicel araştırma yaklaşımı uygulanmıştır. Nicel araştırma yaklaşımı, olaylar arasındaki ilişkileri belirlerken rakamsal değerleri kullanmaktadır. Nicel araştırma modelinin temelinde rakamlar ve istatistiksel analizler yer almaktadır (Başol, 2008:8).	
Seçilmiş Kaynaklar*: Bilgici, B. G., & Deniz, Ü. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygılarının Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. Cumhuriyet International Journal of Education, 5(1), 53-70. Bozdam, A. (2008). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya. Bozdam, A. (2008). <i>Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi</i> (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü) Çabı, E.& Yalçınalp, S.(2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, <i>Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> 44, 85-96	
Bu çalışmanın alanınıza veya topluma vb. yapacağı muhtemel katkılar (en fazla 1 paragraf):	
(*) Araştırmada kullanılacak ölçeklerin orijinal ve Türkçe kaynakları listede mutlaka bulunmalıdır.	

<p>Araştırma katılımcı ☐ ların fiziksel veya ruhsal sağlıklarını tehdit edici sorular içeriyor mu?</p> <p>☐ Evet ☒ Hayır</p> <p>Evet ise açıklayınız:</p> <p>.....</p>
<p>Katılımcıların kişilik hakları ve özel bilgileri korunmakta mıdır*?</p> <p>☒ Evet ☐ Hayır</p> <p>(*Önemli Uyarı: Grup uygulaması yapılan bir çok anket/ölçek çalışmasında samimi cevaplamaı sağlamak amacıyla katılımcıların kimlik bilgilerinin alınması/kaydedilmesi gerekli görülmemektedir. Sizin çalışmanız da bu nitelikte ise, Gönüllü Katılım Formunun (bilgilendirilmiş onay alınması için ad soyad ve imza bilgisinin zorunlu olduğu form), grup uygulamasının başında ayrı bir şekilde önce dağıtılıp, okunup imzalanması sağlanmalı ve toplanmalı, bu işlemin ardından araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden kişilere (katılımcılara) anket(ler) dağıtılmalı, bunların üzerine kimlik bilgilerini yazmadan cevaplamaları istenmelidir. Böylece, anket (ler) geri toplandığında, anonimlik sağlanmış, bir diğer deyişle hangi anket cevap formunun gruptan hangi katılımcıya ait olduğunun belirlenemez olması garanti altına alınmış olacaktır. Bununla birlikte, katılımcılara tekrar ulaşmayı gerektiren durumlarda rumuz alınabilir.</p> <p>Yukarıdaki uyarıyı okudum ve anladım.</p> <p>☒ Evet ☐ Hayır</p>
<p>Araştırmaya reşit olmayan bireyler, kısıtlı ya da engelliler katılmakta mıdır?</p> <p>☐ Evet ☒ Hayır</p>
<p>Katılımcılara araştırmının niteliği hakkında yeterince açık ve anlaşılabilir açıklama yapılmakta mıdır? Açıklayınız: Evet katılımcılarıma araştırmam ile ilgili tüm detayları anlatılmaktadır.</p>
<p>Gönüllü katılımı bozacak ve katılımcıları suistimal edecek tehditlere karşı ne gibi önlemler alınmıştır? Açıklayınız: Evet. Anketin hangi amaçla ve nasıl yapılacağı hakkında açıkça ve anlaşılır açıklama yapılmaktadır.</p>
<p>Gönüllülerin katılım ve çıkarılma koşulları açık ve net olarak belli midir?ıma Açıklayınız: Evet.</p>
<p>Yukarıdaki son üç soruda kapsanan hususların ve Formun 7. sayfasında ana hatları örneklenen bir Gönüllü Katılım Formunun bu başvuru dosyasına eklenmesi zorunludur. 18 yaşın altında katılımcıların bulunacağı çalışmalar için Veli formuna ek olarak Çocuk/Ergen formu da oluşturulmalıdır. Bu nitelikte bir Gönüllü Katılım Formu başvuru dosyasına eklenmiş midir?</p> <p>☒ Evet</p>
<p>Beklenen katılımcı sayısı: ...360 kişi</p>

Katılımcıları en iyi tanımlayan seçenekleri işaretleyiniz (birden fazla seçenek işaretlenebilir).	
☐ Okul Öncesi Çocuklar ☐ İlköğretim Öğrencileri ☐ Lise Öğrencileri ☒ Üniversite Öğrencileri ☐ Çocuklar ☐ Yetişkinler ☐ Ergenler ☐ Yaşlılar ☒ Erkekler ☒ Kadınlar ☐ Bir Kurumda Çalışanlar ☐ İşsizler ☐ Zihinsel Engelli Bireyler ☐ Fiziksel Engelli Bireyler ☐ Tutuklular ve/ya Hükümlüler ☐ Diğer (belirtiniz):	
Aşağıda yer alan uygulamalardan, çalışma kapsamında yer alacak olanları işaretleyiniz.	
☒ Anket/Ölçek* ☐ Mülakat ☐ Gözlem ☐ Bilgisayar ortamında test uygulamak ☐ Görüntü kaydı ☐ Ses kaydı ☐ Diğer (belirtiniz):	
(*) ÖNEMLİ UYARI: Araştırma anket / ölçek veya görüşme formu uygulamasını ya da görsel veya işitsel uyarıları içeriyorsa, başvuru dosyasına bunların birer örneğinin eklenmesi (sesler ya da videolar CD ortamında) zorunludur. Uyarlama yapılması planlanan Yabancı dildeki ölçeklerin de eklenmesi zorunludur.	
ARAŞTIRMANIN BÜTÇESİ:	
☒ Araştırmada herhangi bir gider yoktur.	
☐ Araştırmanın giderleri vardır ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.	
Araştırma Giderleri Varsa Araştırma Giderlerinin Karşılama Biçimini Belirtiniz:	
☒ Araştırmacı/ Araştırmacılar tarafından karşılanacaktır.	
☐ Resmi Kurumdan proje desteği alınmıştır / alınacaktır. (Çıkar ilişkisi Olmadığına Dair Taahhütname'yi Başvuru Formuna ekleyiniz)	
Kurum bilgilerinizi ve desteğin kapsamını belirtiniz:	
☐ Özel Sektörden proje desteği alınacaktır. (Çıkar ilişkisi Olmadığına Dair Taahhütname'yi Başvuru Formuna ekleyiniz)	
Firma/Şirket bilgilerinizi ve desteğin kapsamını belirtiniz:	
Araştırma Giderlerini Açıklayınız:	
Gider Kalemleri	Meblağ*
Anketin miktarı. 360 adet	Anket çalışmasına ayrılan bütçe. 500 tl
Toplam Sayfa sayısı. 1080	Harcanan bütçe miktarı. 378 tl
Sayfa fiyatı. 0,35 kuruş	

Toplam Bütçe:

500 tl

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başvuru Rehberini okuduğumu, anladığımı ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Sorumlu Araştırmacının,

Adı: Akif

Soyadı: İsrailov

Tarih :03-06-2020

İmza:

ANKET FORMU

Sayın Katılımcı

Sayın Katılımcı, aşağıdaki anket Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin İşletme ve Ekonomi Bölümü Fakültelerinde eğitim gören son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini tespit etmeye yöneliktir. Gösterdiğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Akif İSRAFİLOV
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr.Sami FETHİ
Danışman

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
2. Yaşınız: 17-19 20-23 24-27 28 ve üzeri
3. Eğitim Kademesi:
 Lisans Yüksek Lisans Doktora
4. Daha önce bir işte çalıştınız mı?
 Evet Hayır
5. Eğitim gördüğünüz bölümü/alanı seçme nedeniniz
 Kendi İsteğim Yakınlarımın İsteği Maddi olanaklar/ Meslek Güvencesi
6. Ailenizde eğitim gördüğünüz bölümden mezun herhangi bir yakınınız var mı?
 Var Yok
7. Babanızın eğitim durumu nedir?
 İlkokul Mezunu Ortaokul Mezunu Lise Mezunu Üniversite Mezunu
8. Annenizin eğitim durumu nedir?
 İlkokul Mezunu Ortaokul Mezunu Lise Mezunu Üniversite Mezunu
9. Kaç kardeşiniz vardır?
 0 1 2 3 ve üzeri
10. Aile yapınız aşağıdakilerden hangisidir

Korumucu Demokratik Otoriter(baskıcı)

11. Bölümünüz

İşletme Yönetimi Uluslararası Ticaret Bankacılık ve Finans Ekonomi Uluslararası İlişkiler

Aşağıda verilen maddeler kaygı duyabileceğiniz konulara yöneliktir. Cevabınızı 1=Çok Kaygılanıyorum, 2=Oldukça Kaygılanıyorum, 3=Kısmen Kaygılanıyorum, 4=Çok Az Kaygılanıyorum, 5= Kaygılanmıyorum şeklinde (X) koyarak belirtmeniz rica edilmektedir

No	Mesleki Kaygı Ölçeği	1	2	3	4	5
1	Eğitimi gördüğüm mesleği seçmede kararsızlık yaşamaktan					
2	Mesleki bilgilerimi kullanamamaktan					
3	Amirlerimin mesleki bilgilerimi yetersiz bulmalarından					
4	Müşterilerin ya da amirlerimin bilemeyeceğim bir konuda soru sorduklarında panik yaşamaktan					
5	Mesleğimde elde edeceğim gelir düzeyi ile normal bir yaşantıya sahip olamamaktan					
6	Mesleğimden elde edeceğim gelire ailemin ihtiyaçlarını karşılayamamaktan					
7	Mesleğimle ilgili kariyer olanaklarının yeterli olmamasından					
8	Çalışma ortamının mesleğimi yapmaya uygun olmamasından					
9	Gelirim yetersiz olmasından dolayı sosyal ve kültürel faaliyetlerimin kısıtlanmasından					
10	Müşterilerle (hedef kitle) iletişim kuramamaktan					
11	Müşterilerden (hedef kitleden) saygı görememekten					
12	Müşterilerin (hedef kitlenin) sorunlarının farkına varamamaktan					
13	Kendimi müşterilerin yerine koyamamaktan (empati)					
14	Problemlili müşteriler ile başa çıkamamaktan					
15	Meslektaşlarımla ile iletişim kuramamaktan					
16	Meslektaşlarım tarafından şiddete maruz kalmaktan					
17	Meslektaşlarımla çalıştığım birime yönelik bilgilerimi yetersiz bulmalarından					
18	Mesleğimle ilgili kendimi bilgi yönünden yenileyememekten					
19	Müşterilere, örnek çalışan profili çizememekten					
20	Mesleğimin gerektirdiği özellikleri taşıyamamaktan					
21	İstedğim görev bölgesine atanamamaktan					
22	Eğitimi gördüğüm seçmekten dolayı pişman olmaktan					
23	Görev yaptığım çalışma ortamına uyum sağlayamamaktan					
24	İdarecilerimle problem yaşamaktan					
25	İdarecilerimin bana adil davranmamalarından					

Değerli Katılımcı,

Araştırmaya katılmadan önce, lütfen aşağıda verilen bilgileri dikkatlice okuyunuz ve katılmak isteyip istemediğinize karar veriniz. Araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz olursa, lütfen araştırmacı ile iletişime geçiniz. Araştırmacı ile ilgili bilgiler sayfanın sonunda bulunmaktadır.

Bu araştırma, Yüksek lisans öğrencisi 17500537 numaralı Akif İsrailov tarafından Prof. Dr. Sami Fethi danışmanlığında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı Doğu Akdeniz Üniversitesinde “**Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) İşletme Bölümünün lisans ve yüksek lisans programlarında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini**” konusu ile ilgili bir çalışma yapmaktır. Bu anketi tamamlamak en fazla 10 dakikanızı alacaktır. Çalışmaya katılmak zorunlu değildir ve ayrıca anketi tamamlamama hakkına da sahipsiniz. Araştırmadan çekilmeniz durumunda, yanıtlarınız imha edilip, araştırmaya dahil edilmeyecektir. Araştırmayı tamamlamayı kabul etmeniz durumunda, aşağıda istenen kişisel bilgilerinizi verme zorunluluğu olmadığını da tarafınıza bildirmek isteriz. Kişisel bilgilerinizi paylaşmanız durumunda, bu kısım, anketin geri kalan bölümlerinden ayrı olarak muhafaza edilecek ve gizlilikle korunacaktır. Araştırmada toplanan veriler en fazla 6 yıl saklanacaktır. Veri analizinden sonra, araştırma ile ilgili bir makale yayınlanabilir. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

KATILIMCI ONAM FORMU

Yukarıda yer alan ve anketi doldurmaya başlamadan önce, katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsam ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukla anladım. Araştırma hakkında gerekli açıklama aşağıda adı geçen araştırmacı tarafından yapıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullar altında söz konusu araştırmayı kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin altında olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını

Kabul ediyorum

Kabul etmiyorum

(Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Katılımcının:

Adı-Soyadı: Merve Deveci

İmzası:

İletişim Bilgileri:

E-posta: mrvdeveci7@icloud.com

Telefon: 0533-874-81-75

Araştırmacı: Akif İsrailov – 17500537-

Araştırmacının

Tez Yöneticisinin

Adı-Soyadı: Akif İsrailov

Adı-Soyadı: Prof.Dr.Sami Fethi

Doğu Akdeniz Universiti

Doğu Akdeniz Universiti

İşletme Bölümü

İşletme Yönetimi – Türkçe (Tezli)

Yüksek lisans Öğrencisi

Telefon: 0533-877-45-65

E-mail: akif.israilov.92@mail.ru

Ek 2: Anket Soruları

Sayın Katılımcı, aşağıdaki anket Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin İşletme ve Ekonomi Bölümü Fakültelerinde eğitim gören son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini tespit etmeye yöneliktir. Gösterdiğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Yaşınız: 17-19 20-23 24-27 28 ve üzeri

3. Eğitim Kademesi:

Lisans Yüksek Lisans Doktora

4. Daha Önce Bir işte çalıştınız mı?

Evet Hayır

5. Eğitim gördüğünüz bölümü/alanı seçme nedeniniz

Kendi İsteğim Yakınlarımla İsteği Maddi olanaklar/ Meslek Güvencesi

6. Ailenizde eğitim gördüğünüz bölümden mezun herhangi bir yakınınız var mı?

Var Yok

7. Babanızın eğitim durumu nedir?

İlkokul Mezunu Ortaokul Mezunu Lise Mezunu Üniversite Mezunu

8. Annenizin eğitim durumu nedir?

İlkokul Mezunu Ortaokul Mezunu Lise Mezunu Üniversite Mezunu

9. Kaç kardeşiniz vardır?

0 1 2 3 ve üzeri

10. Aile yapınız aşağıdakilerden hangisidir

Koruyucu Demokratik Otoriter(baskıcı)

11. Bölümünüz

İşletme Yönetimi Uluslararası Ticaret Bankacılık ve Finans Ekonomi Uluslararası İlişkiler

Aşağıda verilen maddeler kaygı duyabileceğiniz konulara yöneliktir. Cevabınızı 1=Çok Kaygılanıyorum, 2=Oldukça Kaygılanıyorum, 3=Kısmen Kaygılanıyorum, 4=Çok Az Kaygılanıyorum, 5= Kaygılanmıyorum şeklinde (X) koyarak belirtmeniz rica edilmektedir

No	Mesleki Kaygı Ölçeği	1	2	3	4	5
1	Eğitimini gördüğüm mesleği seçmede kararsızlık yaşamaktan					
2	Mesleki bilgilerimi kullanamamaktan					
3	Amirlerimin mesleki bilgilerimi yetersiz bulmalarından					
4	Müşterilerin ya da amirlerimin bilemeyeceğim bir konuda soru sorduklarında panik yaşamaktan					
5	Mesleğimde elde edeceğim gelir düzeyi ile normal bir yaşantıya sahip olamamaktan					
6	Mesleğimden elde edeceğim gelirle ailemin ihtiyaçlarını karşılayamamaktan					
7	Mesleğimle ilgili kariyer olanaklarının yeterli olmamasından					
8	Çalışma ortamının mesleğimi yapmaya uygun olmamasından					
9	Gelirim yetersiz olmasından dolayı sosyal ve kültürel faaliyetlerimin kısıtlanmasından					
10	Müşterilerle (hedef kitle) iletişim kuramamaktan					
11	Müşterilerden (hedef kitleden) saygı görememekten					
12	Müşterilerin (hedef kitlenin) sorunlarının farkına varamamaktan					
13	Kendimi müşterilerin yerine koyamamaktan (empati)					
14	Problemlili müşteriler ile başa çıkamamaktan					
15	Meslektaşlarımla ile iletişim kuramamaktan					
16	Meslektaşlarımla tarafından şiddete maruz kalmaktan					

17	Meslektaşlarımın çalıştığım birime yönelik bilgilerimi yetersiz bulmalarından					
18	Mesleğimle ilgili kendimi bilgi yönünden yenileyememekten					
19	Müşterilere, örnek çalışan profili çizememekten					
20	Mesleğimin gerektirdiği özellikleri taşıyamamaktan					
21	İstedğim görev bölgesine atanamamaktan					
22	Eğitimi gördüğüm seçmekten dolayı pişman olmaktan					
23	Görev yaptığım çalışma ortamına uyum sağlayamamaktan					
24	İdarecilerimle problem yaşamaktan					
25	İdarecilerimin bana adil davranmamalarından					